Täysistunto

Tiistai 17.5.2022 klo 12.15—15.40

Täysistunto alkoi klo 12.15. Täysistunto keskeytettiin klo 15.10. Täysistuntoa jatkettiin klo 15.24. Täysistunto päättyi klo 15.40.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (12.15—13.00, 14.00—15.10 ja 15.24—15.27) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.00—14.00 ja 15.27—15.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

2. Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta
Valtioneuvoston selonteko Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2022 vp
Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2022 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 5/2022 vp
Pöytäkirjan liite Kannanottoehdotus 17.5.2022 Liite 2A

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 5/2022 vp pohjalta kannanotosta selontekojen johdosta.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtajan Jussi Halla-ahon esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia.

Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia.

Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Halla-aho.

Keskustelu

12.16 **Jussi Halla-aho ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintö on yhteinen vastaus kahteen asiakirjaan. Valtioneuvosto antoi 13. huh-

tikuuta ajankohtaisselonteon turvallisuusympäristön muutoksesta ja 15. toukokuuta selonteon Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon eli Natoon. Elämme täysin poikkeuksellisessa tilanteessa ja olemme tekemässä ratkaisua, jonka turvallisuuspoliittista ja psykologista merkitystä ei tule vähätellä. Poikkeuksellisuudesta ja merkityksellisyydestä seuraa, että ei ollut selkeää ennakkotapauksiin pohjautuvaa toimintamallia, jolla kysymys tulisi käsitellä. Valittua menettelyä, jossa ensimmäinen selonteko sisältää kuvauksen ja analyysin tilanteesta ja vaihtoehdoista ja toinen selonteko analyysiin perustuvan ratkaisun, on arvosteltu joillakin tahoilla liian hitaaksi ja toisilla tahoilla liian hätäiseksi. Uskon, että nyt kun olemme päässeet tähän pisteeseen, useimmat meistä voivat olla enemmän tai vähemmän tyytyväisiä prosessiin. Ulkoiset tekijät, joihin emme voi vaikuttaa ja joihin sisältyy tiettyjä tunnistettuja riskejä, sanelevat sen, että emme ole voineet viivytellä loputtomiin. Jos toisaalta olisimme edenneet paljon tätä nopeammin, tietomme ja ymmärryksemme olosuhteista, vaihtoehdoista ja vaihtoehtojen mahdollisista seurauksista olisivat paljon vajavaisemmat kuin ne nyt ovat. On parempi, että ratkaisut perustuvat tietoon ja tosiasioihin kuin pelkkään vahvaan tunteeseen tai yleisen mielipiteen paineeseen. [Anne Kalmari: Juuri näin!] Teemme kauaskantoisia ratkaisuja, joiden vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen ja myös maamme rajojen ulkopuolelle.

Ulkoasiainvaliokunta on saanut mietintöä varten lausunnon kymmeneltä valiokunnalta, jotka ovat käsitelleet ajankohtaisselontekoa oman hallinnonalansa näkökulmasta. Kiitän valiokuntia, samoin tasavallan presidenttiä, valtioneuvostoa, ulko- ja puolustusministeriötä sekä muita tahoja hyvästä ja tiiviistä yhteistyöstä. Ennen kaikkea kiitän ulkoasiainvaliokunnan jäseniä rakentavasta asennoitumisesta.

Suomi tekee turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa lisätäkseen turvallisuutta: sekä omaa välitöntä turvallisuuttaan että ulkopolitiikkamme vakiintuneiden tavoitteiden mukaisesti Euroopan ja koko maailman turvallisuutta. Me emme liittoudu ketään vastaan, mutta liittoudumme kyllä uhkaa vastaan. Uhan meille ja koko Euroopalle muodostaa tällä hetkellä Venäjä. Mietinnössä todetaan näin: ”Venäjän jo pidempään jatkunut sotilaalliseen voimaan nojautuva ulkopolitiikka ja ääneen lausuttu tavoite etupiirijakoon perustuvasta turvallisuusrakenteesta Euroopassa sai uuden ulottuvuuden sen käynnistettyä hyökkäyssodan Ukrainaan. Sotilaallisen voimankäyttökynnyksen madaltuminen ja autoritaariseen järjestelmään liittyvä pidäkkeetön mahdollisuus tarttua sotilaalliseen voimaan ovat tulleet sodan myötä selkeästi esiin. Venäjä on myös toistuvasti tuonut esiin valmiuttaan käyttää ydinaseita. Venäjän intressissä ei näy olevan etsiä lännen kanssa yhteisiä ratkaisuja Euroopan turvallisuuspoliittisen tilanteen vakauttamiseksi. Sodan myötä Venäjän ja lännen välille on syntynyt jyrkempi ja pidempiaikainen vastakkaisasettelu, jonka muotoja ja kestoa on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Näiden seurauksena ulkoasiainvaliokunta toteaa Suomen välittömän turvallisuusympäristön heikentyneen ratkaisevasti selonteossa esitetyn mukaisesti.”

Arvoisa puhemies! Tämän vuoksi olemme nyt tässä ja tämän asian äärellä. Ulkoasiainvaliokunta jakaa selonteossa esitetyn huolen Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista monenkeskiselle sääntöpohjaiselle järjestelmälle. Mietinnössä mainitaan myös tämän järjestelmän keskeisen instrumentin, YK:n turvallisuusneuvoston, toimintakyvyttömyys tilanteessa, jossa yksi sen pysyvistä jäsenmaista rikkoo räikeästi järjestön perusperiaatteita. Myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön rooli on jäänyt vähäiseksi. Sen sijaan Euroopan unioni on yhdessä Britannian, Yhdysvaltain ja muiden toimijoiden kanssa kyennyt reagoimaan Venäjän invaasioon nopeammin ja tehokkaammin kuin useimmat, myös Venäjä, olisivat ehkä odottaneet. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä Ukrainalle annetta-

vaa laaja-alaista tukea ja samoin sitä, että sotarikoksiin syyllistyneet saadaan rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Suomen keskeisiä yhteistyökumppaneita puolustuksen alalla ovat Ruotsi, Britannia ja Yhdysvallat. Kahden- ja monenvälinen yhteistyö vahvistaa Suomen puolustuskykyä, mutta näihin järjestelyihin ei sisälly keskinäisiä puolustussitoumuksia eli kansankielellä turvatakuita. EU:n perussopimukseen sisältyy sitova solidaarisuuslauseke, mutta EU:lla ei ole yhteistä puolustussuunnittelua tai mekanismeja, jotka antaisivat lausekkeelle uskottavaa pelote- ja pidäkevaikutusta.

Julkisuudessa ja eduskunnassakin on käyty paljon keskustelua siitä, onko Nato-jäsenyydelle vaihtoehtoja. Tämä riippuu siitä, mitä turvallisuusjärjestelyiltä haetaan ja halutaan. Jos haluamme sitovan ja uskottavan kollektiiviseen puolustukseen nojaavan pelotteen, vaihtoehtoja ei asiantuntijakuulemisten perusteella ole.

Suomalaisessa Nato-keskustelussa esiintyy usein ajatus ulkomaisista joukoista ja tukikohdista Suomessa. Mietinnössä todetaan, että Suomi, kuten nykyisetkin jäsenmaat, päättäisi itse, mitä sen alueella tapahtuu ja mitä tänne sijoitetaan. On myös syytä muistaa, että itäisen Keski-Euroopan maat ovat saaneet alueelleen liittolaismaiden joukkoja vasta vuosien ahkeralla lobbaamisella. Suomella, toisin kuin monella nykyisellä jäsenmaalla, on vahva kansallinen puolustuskyky, ja Suomen keskeinen tehtävä jäsenenä olisi puolustaa omaa aluettaan. Aggressiivisen Venäjän naapurina oleva Suomi on Naton kannalta kiinnostava maa turvallisuuden tuottajana, ei vapaamatkustajana. Naton 5 artiklan puolustussitoumus täydentää kansallisen puolustuskyvyn tuomaa pelotetta ja pidäkettä, ei korvaa sitä.

Ydinaseiden mahdollinen sijoittaminen Suomeen on niin ikään herättänyt laajaa keskustelua myös ulkoasiainvaliokunnassa. [Ben Zyskowicz: Ihan turhaan!] Kuulemisten yhteydessä on käynyt ilmi, että Yhdysvaltain ydinaseita ei ole sijoitettu pysyvästi eikä tilapäisesti yhteenkään kylmän sodan jälkeen hyväksyttyyn jäsenmaahan. On äärimmäisen epätodennäköistä, että kukaan edes ehdottaisi niiden sijoittamista Suomeen. Joka tapauksessa Suomi päättäisi asiasta kansallisesti. Valiokunta huomauttaa myös, että voimassa oleva ydinenergialaki kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin.

Valiokunnan kuulemisissa ja keskusteluissa on noussut esille mahdollisten varaumien tai reunaehtojen asettaminen jäsenyydelle esimerkiksi mainittuja tukikohtia tai ydinaseita koskien. Kuten edellä totesin, tukikohtien tai ydinaseiden tarjoaminen Suomeen on hyvin epätodennäköistä, eikä niitä voitaisi Suomeen sijoittaa ilman omaa suostumustamme. Lisäksi Naton jäsenyysmekanismit eivät tunne tällaisia varaumia, eikä yksikään jäsenmaa ole koskaan sellaisia asettanut. Jäsenmaa voi luonnollisesti asettaa yksipuolisesti sellaisia rajoituksia, jotka eivät ole ristiriidassa Pohjois-Atlantin sopimuksen velvoitteiden kanssa.

Valiokuntien lausuntoihin viitaten mietintö käsittelee laajasti myös kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä ja nostaa tässä yhteydessä esiin muun muassa hybridivaikuttamisen esimerkiksi disinformaatiokampanjoilla tai siirtolaisten välineellistämisellä. On tärkeää, että lainsäädäntömme on ajan tasalla ja vastaa tämän ajan uhkiin. Huoltovarmuus ja riittävä omavaraisuus ruoan ja energian osalta ovat aivan keskeistä kriisitilanteissa.

Arvoisa puhemies! Johtopäätöksenään ulkoasiainvaliokunta toteaa, että nykyinen ja näköpiirissä oleva tilanne edellyttää toimia Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Nato-jäsenyys muodostaa pidäkevaikutuksensa ansiosta vahvan lisäsuojan Suomen turvallisuudelle. Jäsenyyden keskeinen lisäarvo Suomelle ja koko Euroopalle on sen konflikteja ehkäisevä vaikutus. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että Suomen tulee hakea Naton jäsenyyttä

täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin. Samalla muistutamme, että Venäjä-suhde säilyy Suomelle kaikissa olosuhteissa keskeisenä kansallisena kysymyksenä.

Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaisesti Suomi hakee Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä. Lisäksi eduskunta edellyttää, että se saa ajantasaisesti tietoa jäsenyyshakemuksen käsittelyn etenemisestä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt käymme keskusteluun, ja mikäli keskustelun aikana tulee kannatettu vastaehdotus valiokunnan mietintöön nähden, tulemme keskustelun päättymisen jälkeen pitämään noin 15 minuutin tauon, jonka jälkeen kokoonnumme äänestämään. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Koskinen.

12.27 **Johannes Koskinen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee valtioneuvoston esitystä. Suomen tulee hakea Naton jäsenyyttä täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin.

Ärade talman! Den socialdemokratiska riksdagsgruppen stöder Finlands anslutning till försvarsalliansen Nato. Efter det ryska angreppet får vi inte ta minsta lilla risk för att vi lämnas ensamma med det nuvarande aggressiva Ryssland.

Suomen pitkäaikaisen turvallisuuspoliittisen linjan ydin on ollut taata rauha ja vakaat olot Suomelle. Samalla olemme pyrkineet edistämään konfliktien rauhanomaista ratkaisemista maailmanlaajuisesti. Suomen politiikka on ollut idealistista, mutta samalla vakaan realistista. Olemme tukeneet kriisinhallintaa, ihmisoikeuksia ja konfliktien ennaltaehkäisyä. Samalla olemme huolehtineet omasta uskottavasta, yleiseen asevelvollisuuteen ja maanpuolustustahtoon nojaavasta puolustuksestamme. Suomi on myös vuosikymmenten ajan rakentanut puolustuskumppanuuksia monien valtioiden kanssa, ja olemme tehneet selväksi, että meillä on oikeus liittoutua, jos ja kun katsomme turvallisuutemme sitä edellyttävän.

Nyt olemme tulleet tähän tienhaaraan. Venäjän täysimittainen hyökkäys Ukrainaan rikkoo Venäjän itsensä allekirjoittamia sopimuksia ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän julkilausuttu tavoite etupiirijakoon perustuvasta turvallisuusrakenteesta Euroopassa on meille mahdoton hyväksyä. Näistä syistä ulkoasiainvaliokunta toteaa mietinnössään Suomen välittömän turvallisuusympäristön heikentyneen merkittävästi. Muutos vaatii toimia Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Tärkeintä on varmistaa, ettei Suomi joudu sotilaalliseen konfliktiin. Selonteoissa kyse on ollut siitä, millä puolustusjärjestelyllä tämä parhaiten varmistetaan.

Vastaus on kristallisoitunut. Parhaan pidäkkeen sotilaallisille uhille tarjoaa Nato-jäsenyys. Samalla on tärkeää toistaa: tämä Nato-jäsenyytemme ei ole ketään vastaan vaan suomalaisten turvallisuuden puolesta. Tähän ratkaisuun olemme päätyneet kevään aikana valtiojohtomme, presidentin, pääministerin ja hallituksen, johdolla ja koko eduskunnan intensiivisellä osallistumisella. Valtiojohtomme ansaitsee suuren kiitoksen huolellisesta mutta ripeästä prosessista.

Päätös Nato-jäsenyyden hakemisesta on historiallinen, mutta se ei ole päätepysäkki. Liittyessämme tuomme mukanamme omat arvomme ja näkökulmamme. Siksi on erityisen merkillepantavaa, että Natossa on jo vahva pohjoismainen yhteisö, jonka osaksi Suomi ja Ruotsi luontevasti kytkeytyvät.

Liittymissopimuksen voimaantulon valmistelun myötä selkenee kuva siitä, millaisen roolin Suomi aikoo Nato-jäsenmaana ottaa. Suomen pitkää linjaa, aktiivista ja ennakoivaa diplomatiaa sekä vakautta edistävää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, tulee jatkaa. Kriisinhallinta, konfliktinesto ja rauhanvälitys on tärkeää myös Naton jäsenenä.

Päätökset Naton mahdollisesta sotilaallisesta läsnäolosta Suomessa ja ydinaseiden sijoittelusta kuuluvat jatkossakin kansallisen itsemääräämisoikeuden piiriin. Suomen tärkein tehtävä puolustusliiton jäsenenä on puolustaa omaa aluettaan. Suomen ydinenergialaki kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin. Sen lisäksi on äärimmäisen epätodennäköistä, että Naton puolelta edes ehdotettaisiin ydinaseiden sijoittamista Suomeen. Suomi voi jatkaa vahvaa rooliaan globaalin aseriisunnan ja ydinasevalvonnan parissa Naton jäsenenä. Kaikki Nato-maat ovat ratifioineet ydinsulkusopimuksen ja sitoutuneet siihen, että ydinaseiden määrä maailmassa vähenee sopimuksen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Oma uskottava puolustuksemme on turvallisuutemme kulmakivi. Ensisijainen vastuu turvallisuudestamme on jatkossakin meillä itsellämme, emme ulkoista sitä kenellekään. Suomi ei mene Pohjois-Atlantin liittoon kädet pystyssä, ei sormi pystyssä vaan pää pystyssä. Avoin ja myös poikkeavia mielipiteitä kunnioittava prosessi on kansanvallalle arvokas. Turvallisuutemme perusta on tänään ja huomenna kansalaisten luottamus, keskinäinen kunnioitus ja siihen nojaava puolustustahto.

Valtionjohdolla on SDP:n ryhmän täysi tuki Nato-jäsenyyden hakemiselle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

12.33 **Jani Mäkelä ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset on turvallisuuspuolue. Jo vuoden 2015 eduskuntavaaliohjelmamme keskeinen pääotsikko kuului: "Isänmaan turvallisuudesta ei tingitä." Sitä avattiin seuraavasti: "Ukrainan kriisi on osoittanut, että turvallisuuspoliittinen tilanne voi nykymaailmassa muuttua hyvinkin nopeasti. Siksi on tärkeää, että Suomella on uskottava puolustus, joka pystyy takaamaan turvan kaikissa olosuhteissa." Tämä siis oli reaktio vuoden 2014 tilanteeseen ja Krimin valtaukseen. Linjasimme yleisemmin ja tarkemmin esimerkiksi vaativamme Puolustusvoimille rahoitusta, Nato-jäsenyyden hyötyjen ja haittojen kiihkotonta selvittämistä ja jalkaväkimiinoja takaisin.

Ohjelmassamme sanottiin, että liittoutumattomuuden linjan muuttamiseen pitää olla painavat syyt. Totesimme, ettei EU anna turvatakuita tai sotilaallista turvallisuutta. Käytännössä kaikki EU-maat olivat jo perustaneet turvallisuusratkaisunsa Natoon, ja päällekkäisiä järjestelmiä ei ole järkevää rakentaa. Nämä ovat hyviä ja aikaa kestäviä tavoitteita ja kaukonäköisiä linjauksia. Tätä johdonmukaista linjaa olemme noudattaneet sitä ennen ja sen jälkeen. Suomen ja suomalaisten turvallisuus on meille tärkein tavoite, liittoutuminen tai sen puute vain keino tavoitteen saavuttamiseen.

Vaikka tilanne Ukrainassa jatkuikin nämä 8 vuotta, suomalaiset joutuivat silti täysin uudenlaiseen tilanteeseen Venäjän käynnistettyä suurhyökkäyksensä tämän vuoden helmikuussa. Jokainen on joutunut miettimään, mitä tämä merkitsee Suomelle. Vanhemmat olivat huolestuneita, miten turvaisivat parhaiten lapsensa. Miten estämme heitä joutumasta kokemaan saman, johon isovanhempiemme sukupolvi tahtomattaan joutui?

Suomalaisten enemmistön tavoin myös me perussuomalaiset päädyimme johtopäätökseen, että ne "painavat syyt liittoutumattomuuden linjan muuttamiselle" ovat nyt olemassa. Puolustusliitto on paras vaihtoehto, joka meillä on suomalaisten turvallisuuden lisäämi-

seksi. Näemme myös, että jäsenyys Natossa vähentäisi Suomen riippuvuutta EU:sta, sen mahtimaiden tahdosta ja sen tulevasta kehityksestä. Puolustusliiton jäsenenä olisimme länsimaa ja pois Venäjän vaikutuspiiristä, tapahtuipa unionille mitä tahansa tulevaisuudessa. Siihenkin on viisasta varautua.

Arvoisa puhemies! Suomi ei ole sanelupolitiikan maa. Suurissa kansakuntaa koskettavissa kysymyksissä meillä on tapana tehdä päätökset yhdessä, yksimielisyyttä hakien ja kaikkia kuunnellen. Kun paha päivä koittaa, me kokoonnumme pohtimaan, miten tilanteesta selvitään eteenpäin. Tämä on se, mikä määrittää meidät kansakuntana. Tämä on se, mistä kansanvallan ja demokratian voima lopulta lähtee. Toistemme kuuntelu herkällä korvalla erottaa meidät niistä maista, joissa johtaja sanelee, mitä mieltä kansan on oltava. Haluamme puolustaa järjestelmäämme sanelupolitiikalta.

Suomalaiset pystyvät reagoimaan ympäristössään tapahtuviin muutoksiin nopeasti, emmekä me pelkää tehdä vaikeita päätöksiä paineenkaan alla. Suomalaisia ei voi painostaa, vaan painostus kääntyy tekijäänsä vastaan. Olemme kärsivällisiä, mutta tarvittaessa päätämme ja toimimme nopeasti.

Faktat ovat selvät, kaikkia on kuultu, puolustusliitto on kansan ja eduskunnan ylivoimaisen enemmistön tahto. Siitä huolimatta tulee muistaa, että jäsenyys koskee myös niitä kansalaisiamme, jotka eivät jäsenyyttä kannattaneet. Heidän huolensa ovat aiheellisia, ja meidän on kunnioitettava kaikkien näkemyksiä, vaikka emme niitä itse jakaisikaan. Siksi muistutamme: Me emme tule luopumaan kansallisesta, vahvasta, asevelvollisuuteen ja moderniin teknologiaan nojaavasta aluepuolustuksestamme, vaan me tulemme vahvistamaan sitä. Me emme tule luopumaan rauhaan ja yhteistyöhön tähtäävästä ulkopolitiikastamme, vaan päinvastoin ilmaisemme rohkeammin arvoihimme pohjautuvia näkemyksiä jatkossa.

Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Purra sanoi eilen lähetekeskustelussa, että Perussuomalaiset kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä — kalliin isänmaamme suojaksi, ei ketään uhkaamaan. Totean, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä tukee käsittelyssä olevaa ulkoasiainvaliokunnan mietintöä ja siinä esitettyä johtopäätöstä, että Suomen tulee nyt hakea Pohjois-Atlantin liiton, Naton, jäsenyyttä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

12.37 **Kai Mykkänen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Kaiken viisauden alku on tosiasiain tunnustaminen.” Presidentti J. K. Paasikivi kuvasi näillä sanoilla ulkopolitiikkaa itsenäisyyspäivänä 1944, muutama kuukausi jatkosodan päätyttyä.

Tänään eduskunnan ulkoasiainvaliokunta pitää tosiasiana sitä, että mikään liitto Natoon kuulumattomien kesken ei olisi tarpeeksi vahva. Erilliset sopimukset Natoon kuuluvien kanssa taas jäisivät kovassa paikassa vääjäämättä kakkoseksi noiden maiden jäsentenvälisille sitoumuksille muita Nato-maita kohtaan. Uskon, että presidentti Paasikivi olisi tänäänkin tosiasioiden tunnustamisen kannalla päivän ulkopoliittisessa ympäristössä.

Hyvät kollegat! Suomalaiset! Kovan paikan tullen tarvitsemme ykkösluokan puolustussitoumuksen, kakkosringin lupaukset eivät yksin riitä.

Arvoisa puhemies! Helmikuussa Venäjä astui käsittämättömälle, karmivalle ja hallitsemattomalle tielle. Näitä valintoja on mahdoton ymmärtää sillä logiikalla, mistä käsin olemme yrittäneet Venäjän liikkeitä ennakoida, pitkään hallitakin.

Me menetimme luoton siihen, että voisimme hallita Venäjä-riskiämme yksinomaan diplomatialla ja kansallisella puolustuksella. Meidän täytyy nyt maksimoida sotilaallinen kynnys, jotta minimoimme arvaamattoman uhan. Siksi suomalaisten enemmistö asettui tukemaan liittymistä Natoon heti, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan.

Ärade talman! Säkerheten — eller bristen på den — är odelad vid Bottniska vikens kuster. Vår närmaste partner är Sverige. Vi förstärker varandra i denna historiska stund då vi tar ett steg mot Natomedlemskap hand i hand. Sveriges sak är vår, och det är viktigt för oss att Finlands sak också är Sveriges.

Tasavallan presidentti puhuu Pohjolan linnakkeesta. Nato-jäsenyys ei sulje vaan avaa ovia myös eurooppalaiselle puolustusyhteistyölle. Pohjolan linnake rajautuu etelässä Saksan vahvistuvaan puolustuskykyyn. Britit on tärkeää pitää mukana. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys vahvistaa eurooppalaista pilaria Natossa. Se on lopulta paras tapa pitää myös amerikkalaiset kiinnostuneina Euroopasta.

Arvoisa puhemies! Venäjällä työskennellessäni minulla vahvistui käsitys, että venäläisten suhtautuminen Euroopan kansoihin ei ole kiinni yksin siitä, ketkä ovat Natossa ja ketkä eivät. Asenne on monisäikeisempi historiallinen kysymys. Venäjä itse valitsee tässä ajassa, rikkooko se jatkossakin oikeutta ja ihmisarvoa ja tulee silloin syystä meidän kaikkien tuomitsemaksi. Mutta jatkossakin on tilaa erilaisille poluille siinä, miten me naapuriasioissa toisemme koemme. Todettakoon siis tässäkin, että samalla kun me suomalaiset teemme ratkaisumme itse, omista turvallisuuslähtökohdistamme, emme me liiku ketään vastaan vaan turvallisuuden puolesta.

Toistan: Segodnja my prinimajem rešenie ne protiv kogo-libo, a tolko radi bezopasnosti Finljandii.

Arvoisa puhemies! Tämän päivän historiallinen äänestys ei ole jonkin loppu vaan ainoastaan uuden alku. Olemme valmistelleet tätä päivää poikkeuksellisen hyvässä yhteistyössä yli hallitus—oppositio-rajan. Kiitos pääministerille ja koko hallitukselle myös tästä. Tänään me kokoomuslaiset tarjoamme yhteistyön kättä ratifiointivaiheeseen. Kukin meistä voi Nato-maissa edistää omien sisarpuolueidensa ymmärrystä siitä, millä asialla olemme Natoon pyrkimässä. Suomi ei liity Natoon kuluttamaan passiivisesti turvallisuutta. Me liitymme vahvistamaan aktiivisesti Nato-maiden yhteistä turvallisuutta.

Sanotaan se tässäkin myös ulospäin: Our mission is to participate in strentghening Nato’s common defence, not to consume security of our allies.

Tänään avaamme oven lujemmalle Itämeren ja Pohjolan turvallisuudelle. Kun turvallisuus rakoilee, sen merkitys korostuu. Nyt suomalaiset ovat päättäneet täyttää tuon raon. Ennen kaikkea avaamme oven suomalaisille yhdessä taatun läntisen turvallisuusliiton jäseneksi.

Kuten monen muun, niin myös minun molemmat isoisäni taistelivat sodissamme itsenäisyyden puolesta — kunnia sotiemme sukupolvien uhrauksille — ja juuri siksi heidän eturivistään nousi ensimmäisten joukossa rohkeus sanoa: ei koskaan enää yksin!

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vehviläinen.

12.43 **Anu Vehviläinen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa valtioneuvoston esitykselle, että tasavallan presidentti päättää perustuslain mukaisesti Suomen hakemisesta Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi.

Suomen Nato-prosessi on edennyt kevään aikana ripeästi. Tästä kuuluu kiitos kansalaisten vahvalle Nato-jäsenyyden kannatukselle, valtionjohdon taidokkaalle toiminnalle ja poliittisten päättäjien laajalle yksituumaisuudelle. On toivottavaa, että myös jatkoaskeleet sujuvat määrätietoisesti ja viivyttelemättä. Tänään eduskunnassa tehtävän päätöksen jälkeen Nato-tahdonilmaisumme on osoitettavissa Naton neuvostolle pikaisesti. Käsityksemme mukaan jäsenyyskeskustelut ovat käytävissä hyvin nopeasti ja Suomi saa tarkkailija-aseman ja ratifiointikierros voi alkaa varsin pian 30 Nato-jäsenmaassa. On tärkeää, että kuljemme naapurimaamme Ruotsin kanssa yhtä jalkaa, ja näin näyttää tapahtuvan.

Hakuvaiheen käynnistyttyä meidän on suunnattava katseemme siihen, millainen Natomaa haluamme olla. On tärkeää huomioida, että Suomi on liittymässä Natoon täysin oikeuksin ja velvollisuuksin. Emme tavoittele vapaamatkustajan asemaa. Suomella on realistinen käsitys siitä, että maallamme on velvollisuus osallistua tilanteen niin vaatiessa myös muiden jäsenmaiden puolustamiseen. Samalla on syytä huomata, että Naton muut jäsenmaat eivät päätä ohitsemme, vaan täysivaltaisena jäsenenä teemme itse päätökset siitä, missä olemme mukana.

Oma on aina oma. Naton jäsenenäkin Suomen puolustuksen tärkeimmän perustan luovat meidät omat kansalliset puolustusjärjestelymme. Yleinen asevelvollisuus, vahva maanpuolustustahto, koko maan puolustaminen ja riittävät resurssit henkilöstön sekä puolustusmateriaalien osalta ovat keskeisintä myös jatkossa. Naton 5 artiklan turvatakuut merkitsevät ennaltaehkäisevää turvaa, koska Suomi on jäsenenä yhteisen puolustuksen piirissä.

Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka kuuluvat olennaisesti yhteen. Ulkopolitiikassa meidän tärkein viiteryhmämme on ollut vuodesta 1995 lähtien Euroopan unioni. Unioni on meille tärkeä arvo- ja turvallisuusyhteisö. Näin on jatkossakin. Unioni on vahvistamassa omaa puolustusulottuvuuttaan, ja tämä on myös Suomen pitkäaikainen tavoite. Tulevaisuudessa on tärkeää, että Nato ja Euroopan unioni pystyvät syventämään yhteistyötään välttäen päällekkäisiä toimintoja ja rakenteita.

Suomen ja Ruotsin liittymisen jälkeen kaikki Pohjoismaat ovat Naton jäseniä. Tämä mahdollistaa yhä paremman yhteistyön Pohjois-Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi. Ehkä jatkossa voidaan puhua Naton pohjoisesta pilarista. Mailla on paljon toisiaan täydentäviä suorituskykyjä esimerkiksi ilmapuolustuksessa. Pohjoismaiden ulkopoliittinen profiili on monilta osin yhteneväinen. Tämä on luonnollista, kun katsomme sitä arvomaailmaa, johon yhteiskuntamme nojaavat. Demokratia, sananvapaus, hyvinvointi ja korkea koulutustaso ovat Pohjolan tunnuspiirteitä maailmalla. On helppo nähdä, että nämä maat voivat tehdä niin keskenään kuin laajemmissa puitteissa rakentavaa yhteistyötä puolustusliitto Natossa.

Nato-jäsenyys ei muuta Suomen maantiedettä. Jatkossakin meillä on 1 340 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa. Venäjän Ukrainassa käynnistämän sodan seurauksena Suomen ja Venäjän välinen suhde on vaurioitunut pahoin, ja Suomen Nato-jäsenyys muuttaa suhdettamme Venäjään. On toivottavaa, että löydämme tulevaisuudessa tavat hoitaa välttämättömiä asioita asiallisesti ja ammatillisesti. Esimerkiksi Itämeren merenkulun turvallisuus ja toiminta yhteisellä pitkällä rajalla vaativat jatkossakin molemmilta mailta järkevää ja käytännönläheistä toimintaa.

Arvoisat kansanedustajat, teemme tänään kauaskantoisen päätöksen Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Eduskunnan roolin on oltava myös jatkossa keskeinen. Hakuvaiheen aikana eduskuntaa on pidettävä hyvin informoituna jäsenyyshakemuksen käsittelystä. Suomen Nato-jäsenyyden tultua voimaan eduskunnalla tulee olla merkittävä rooli Suomen Nato-profiilin määrittelyssä.

”Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta”, näin sanotaan perustuslaissa. Juuri tänään uskon meidän kaikkien edustajien ymmärtävän, miten tärkeän valtakirjan olemme kansalta saaneet.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

12.48 **Saara Hyrkkö vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Merkit Venäjän taantumisesta ovat olleet ilmassa jo pitkään, mutta helmikuussa käynnistynyt laajamittainen hyökkäys Ukrainassa oli eräänlainen viimeinen vahvistus Putinin Venäjän arvaamattomuudesta: piittaamattomuudesta kansainvälistä oikeutta kohtaan, valmiudesta ja kyvystä käyttää valtavaa tuhovoimaa naapurimaansa Ukrainan lapsia, aikuisia ja vanhuksia kohtaan sekä pelosta vapautta ja demokratiaa kohtaan. Muuttuneen tilanteen myötä on välttämätöntä arvioida myös Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Me suomalaiset emme nimittäin pelkää vapautta ja demokratiaa. Me rakastamme niitä. Ja me ajattelemme, että niitä kannattaa puolustaa.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan myötä mullistui paitsi Euroopan turvallisuusjärjestys myös suomalaisten mielipide: kansan vankka enemmistö kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä. Se tismalleen sama ajatusprosessi, jonka myötä niin moni suomalainen muutti mielensä Nato-jäsenyydestä ja kallistui kannattamaan Nato-option lunastamista, on kulkenut myös läpi tämän salin. Huolellisen punninnan jälkeen on tullut aika tehdä tarvittavat ratkaisut — tietoisena erilaisten valintojen riskeistä, silti päättäväisesti.

Pitkäjänteisten diplomaattisten ponnisteluiden ja aktiivisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ansiosta Nato-optiomme on nyt tilanteen sitä vaatiessa käyttökelpoinen. Haluan vielä erikseen kiittää ulkoministeri Haavistoa ja puolustusministeri Kaikkosta, joiden mutkatonta yhteistyötä, skarppia analyysiä ja luotettavaa johtajuutta olemme valiokunnassa päässeet seuraamaan läheltä. Askel tiiviistä Nato-kumppanuudesta jäseneksi ei ole pitkä, mutta sen vaikutus on ratkaisevan tärkeä. Nato-jäsenyys olisi vahvin lisäturva sen puolesta, ettei Suomi enää koskaan joutuisi sotaan. Se on ratkaisu Suomen ja suomalaisten puolesta, rauhan ja vakauden puolesta, ei ketään vastaan.

Arvoisa puhemies! On varsin selvää, että kun tämä keskustelu on ohi, Nato saa Suomelta postia. Siksi mielenkiintoisempaa onkin ehkä pohtia, mitä sen jälkeen tapahtuu. Millainen Nato-maa Suomesta tulee? Mikä muuttuu, mikä ei? Jotkut ovat pohtineet, kaventaako Nato-jäsenyys Suomen ulkopoliittista liikkumatilaa. Vastaus on ei, jos emme anna sen kaventaa. On myös hyvä huomata, että jos jättäisimme reagoimatta turvallisuustilanteen muutokseen, saattaisimme ajautua huomattavasti ahtaammalle.

Liittokunnan jäsenyys ei tarkoita, että emme voisi pitää kiinni arvoistamme myös tulevaisuudessa. Itse asiassa Venäjän toiminta Ukrainassa alleviivaa, miten tärkeää on jatkossakin tehdä töitä ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen puolesta niin ulkopolitiikan kentällä kuin omien rajojen sisälläkin. Nato on ensisijaisesti puolustusliitto, ei niinkään EU:n kaltainen arvoyhteisö. Ja silti, emme me EU:ssakaan allekirjoita kaikkien jäsenmaiden tekosia. Olemme liittymässä nimenomaan Natoon, emme sen yksittäisiin jä-

senmaihin. Ei Natoa tietenkään tarvitse rakastaa. Naton jäsenenä meillä on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa siihen, millainen Nato on.

Att vi tar gemensamma steg med Sverige är en bra början för ett ännu bredare och djupare nordiskt samarbete. Alla de nordiska ländernas medlemskap i Nato erbjuder även möjligheten att främja gemensamma målsättningar och en utrikes- och säkerhetspolitik som baserar sig på en gemensam nordisk värdegrund också inom Nato.

Arvoisa puhemies! Moni ehkä miettii, tuleeko Suomeen ydinaseita Nato-jäsenyyden myötä. Vastaus on täysin selvä: ei tule. Ydinaseita tai pysyviä tukikohtia ei tule Suomen maaperälle vastoin tahtoamme. Asia on jatkossakin omissa käsissämme. Ja kuten ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä toteamme, on äärimmäisen epätodennäköistä, että Naton puolelta edes ehdotettaisiin tai harkittaisiin ydinaseiden sijoittamista Suomeen. Tässä käsittelyssä ei ole siis tarpeen asettaa ennalta rajoitteita jäsenyydellemme. Mutta ilman julistuksiakin on selvää, että ydinaseet eivät kuulu Pohjolaan.

Vihreä eduskuntaryhmä pitää erittäin tärkeänä, että Suomi jatkaa vahvaa rooliaan ydinasevalvonnan ja ydinaseriisunnan parissa myös Naton jäsenenä. Pyrkimyksenämme on jatkossakin oltava ydinaseeton maailma, vaikka se juuri nyt tuntuukin kovin kaukaiselta. Jos lakkaamme tavoittelemasta rauhaa, se karkaa taatusti tavoittamattomiin.

Arvoisa puhemies! Jotkut näkevät tulevassa päätöksessämme ristiriidan rauhantyön kanssa. Itse en allekirjoita näkemystä, että Nato-jäsenyys sulkisi pois mahdollisuutta työskennellä rauhan puolesta. Pikemminkin Suomen panosta tarvitaan siinä enemmän kuin ehkä koskaan.

Sota Euroopassa muistuttaa kipeästi myös energiaitsenäisyyden ja huoltovarmuuden merkityksestä. On hyvä muistaa myös, että ilman elinkelpoista maapalloa, puhdasta ilmastoa ja monimuotoista luontoa ei ole turvallisuutta, ei Suomelle, ei kenellekään muulle.

Osalle tuleva päätöksemme on juhlan paikka, se on 30 vuoden Nato-keskustelun jälkeen ymmärrettävää. Omalla kohdallani tunnelma on helpottunut, mutta ristiriitainen. En iloitse siitä, että maailma juuri nyt on tällainen, että joudumme etsimään uusia tapoja pitää lapsemme poissa sodan jaloista. Siitä kuitenkin iloitsen, että käymme ratkaisua kohti yhdessä. Liittoudumme, jotta rauha säilyisi Suomessa jatkossakin.

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä ja antaa tukensa ulkoasiainvaliokunnan mietinnölle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

12.54 **Jussi Saramo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä perusteli brutaalia sotaansa Tšetšeniassa terrorismin vastustamisella. Tämä upposi moniin myös lännessä, kävihän Yhdysvallatkin sotaa terrorismia vastaan hyökkäämällä Afganistaniin. Venäjän sota Georgiassa taas selitettiin osseettien puolustamisena. Krimin laiton miehitys ja tuki niin sanotuille kansantasavalloille Donbasissa perusteltiin venäjänkielisen väestön puolustamisena.

Kun Venäjän toimia on kritisoitu, ovat presidentti Putin ja ulkoministeri Lavrov aina etsineet vastineen Naton jäsenmaiden, yleensä Yhdysvaltain, toimista. Tämä niin sanottu whataboutismi on ollut keskeinen osa nyky-Venäjän propagandaa ja maailmanselitystä keskenään taistelevista leireistä.

Nyt käytävää sotaa ei kuitenkaan voi selittää parhain päin. Venäjä tuhoaa sitä samaa venäjänkielistä väestöä, jota se sanoi puolustavansa. Tietenkään tämä ei ollut suunnitelma: tarkoitus oli vaihtaa nopealla erikoisoperaatiolla hallinto itselle suosiolliseen. Lopputulos on kuitenkin ukrainalaisten kärsimys, johon syyllinen on yksin Venäjä — ei Ukraina eikä Nato.

Arvoisa puhemies! Venäjän rajanaapurina me suomalaiset olemme huolissamme omasta turvallisuudestamme. Vasemmistoliitolle on ollut tärkeää, että eduskunta on kuullut laajasti asiantuntijoita ja yhdessä heidän kanssaan voinut analysoida erilaiset vaihtoehtoiset kehityskulut niin Venäjän, Naton kuin Euroopankin osalta. Jos ja kun Natoon mennään, on demokraattisten prosessien ja päätökseen sitoutumisen kestettävä vaikeinakin aikoina.

Saimme valiokunnassa kuulla monenlaisia punnittuja analyysejä, joiden pohjalta pystyimme lopulta tekemään yksimielisen mietinnön. Naton jäsenyyden puolesta puhui vahvimmin hyökkäyksiä ennalta ehkäisevä pidäke. Keskeistä oli myös uhka ajautumisesta Venäjän etupiiriin rauhanomaisessakin arjessa, kun Venäjä itse kyseenalaisti mahdollisuutemme suvereenina maana päättää omista turvallisuusratkaisuistamme. Toisaalta, kuten mietinnössä aivan oikein todetaan, jättää Pohjois-Atlantin sopimuksen väljähkö kirjaus turvatakuista liittolaisille tulkinnanvaraa mahdollisen avun sisällön suhteen. On lopulta jokaisen jäsenmaan poliittinen päätös, millaista tukea se avunantotilanteessa päättäisi antaa. Puheet, joissa meidän ei tarvitse osallistua mihinkään mutta saisimme kuitenkin itse aina muilta vahvan tuen, olisi jo aika lopettaa.

EU:n avunantovelvoite on sanamuodoiltaan Naton turvatakuita vahvempi ja omasta lähipiiristä saadut turvatakuut kauempaa annettuja uskottavampia. Omaa armeijaa kummallakaan yhteisöllä ei ole, mutta eurooppalainenkin tuki on helpompi hyödyntää Natossa, jolla on valmis komentorakenne, puolustussuunnittelu ja harjoitukset. Nato onkin Suomelle pragmaattinen ratkaisu eikä EU:n tavoin arvoyhteisö, mitä esimerkiksi Turkin johtajien viimeaikaiset kommentit ovat jälleen alleviivanneet.

Tähän asti liittoutumattomuus on mahdollistanut meille suurimman mahdollisen toimintavapauden. Meitä ei ole painostettu esimerkiksi Norjan tavoin osallistumaan Naton operaatioihin, emmekä ole joutuneet lunastamaan hyväksyntää turvatakuille, vaan olemme voineet omista lähtökohdistamme päättää, mitä teemme ja mitä mieltä mistäkin asiasta olemme. Ukrainassa heikentynyt Venäjä tuskin olisi tätä voinut kyseenalaistaa lähivuosina, mutta mahdollisesti kauempana tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen ryhmän rakentuminen Naton sisälle on toivottavaa. Samoin eurooppalaisen yhteistyön ja avunantovelvoitteen konkretisoituminen lisää turvallisuuttamme siinäkin tilanteessa, jos Yhdysvalloissa jälleen kyseenalaistetaan turvatakuut. On tärkeää, että valiokunnan mietinnössä korostuvat pohjoismaisuus, pragmaattisuus ja puolustuksellisuus — EU:n roolia kokonaisturvallisuuden rakentajana unohtamatta. Näistä lähtökohdista Suomen jäsenyyttä on lähdettävä rakentamaan.

Mistä näkökulmasta tahansa Naton jäsenyyttä on valiokunnassa käsitelty, aina on palattu siihen, että Naton jäsenenä pidäke hyökätä nimenomaan ja yksin Suomeen on suurempi. Mutta jäsenenä mahdollisuus joutua vakavammin osapuoleksi muualla alkaviin sotiin on tietysti sekin suurempi.

Erilaisten painotusten perusteella Vasemmistoliiton ryhmästä tulee tukea sekä mietinnölle että edustaja Mustajärven ehdotukselle, jonka hän omassa puheenvuorossaan tulee tekemään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Biaudet.

13.00 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tärkeimpiä tehtäviämme kansanedustajina ovat rauhan edellytysten luominen, demokratian rakentaminen sekä luottamuksen ja turvallisuuden luominen yhteiskunnassamme. Ja vastuumme ulottuu myös muihin Pohjoismaihin, Eurooppaan ja maailmaan. Konflikteilla, väkivallalla ja sodilla on aina kohtalokkaat seuraukset myös kansallisten rajojen ulkopuolella. Suomen ulkopolitiikassa tulee jatkossakin keskittyä diplomatiaan, yhteistyöhön, rauhanvälitykseen ja kriisinhallintaan. Yhdessä muiden EU-maiden kanssa voimme vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä ja lujittaa demokratiaa ja ihmisoikeuksia edistäviä rakenteita.

Mutta näillä toimilla ei kyetty estämään Euroopassa käytävää sotaa. Venäjän Ukrainassa käymä sota on vastoin kaikkia kansainvälisiä normeja. Venäjän pommitukset ja siviileihin kohdistama väkivalta sekä sotilaiden naisiin kohdistama seksuaalinen väkivalta ovat systemaattisia, eikä Venäjä kunnioita ihmishenkiä eikä ihmisarvoa. Nämä sotarikokset ovat täysin tuomittavia, ja niiden on loputtava.

Kansanedustajina meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että vastaavaa ei enää koskaan voi tapahtua täällä eikä muuallakaan Euroopassa. Aggressioita vastaan tarvitaan riittävän tehokas puolustus, joka toimii väkivaltaisia konflikteja ehkäisevänä pelotteena. Suomen vahvaa puolustusta on nyt tuettava vahvimmalla mahdollisella turvalla eli Naton puolustusliitolla.

Ärade talman! En bred utskottsbehandling har resulterat i stor enighet och riksdagen uttrycker i dag därmed sitt stöd för regeringens beslut att söka medlemskap i Natos försvarsallians.

I går meddelade Sveriges statsminister Magdalena Andersson att Sverige kommer att lämna in sin medlemsansökan i försvarsalliansen. Svenska folkpartiet välkomnar även hennes uttalande om att man önskar göra det tillsammans med Finland. Två grannländer, två länder som står för fred, demokrati och frihet, tar nu tillsammans ett steg mot Natomedlemskap. Det kommer att stärka säkerheten och stabiliteten i Norden, i Baltikum och hela Östersjöregionen. För att citera den svenska partiledaren Annie Lööf: ”Historien har visat att det är internationellt samarbete som är nyckeln till långsiktig fred och frihet.”

Samarbetet med Sveriges riksdag och regering har varit intensivt och fungerat naturligt på många plan, i olika formella och informella sammanhang, både formellt och informellt. I SFP kommer vi på alla sätt att arbeta för att detta täta samarbete ska fortsätta inom försvars- och säkerhetspolitiken, men även utöver det på andra politikområden.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittely on havainnollistanut turvallisuusympäristön muutosta monista näkökulmista. Ulkoasiainvaliokunta on mietinnössään myös tuonut esiin Suomen Nato-profiilia koskevan visionsa. On selvää, että Nato-hakemus jätetään nyt varauksetta. Jäsenyys tarkoittaa täysiarvoisia velvollisuuksia ja täysiarvoisia oikeuksia. Samalla esimerkiksi Norja on osoittanut, että on mahdollista olla Naton aktiivinen jäsen ja samalla toimia vahvasti aseistariisunnan ja rauhan edistämiseksi kansainvälisellä areenalla.

SFP förenar sig även här med utrikesutskottets betänkande: ”Det är viktigt att Finland också som Natomedlem fortsätter med en aktiv och föregripande diplomati och en stabilitetsfrämjande utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive krishantering, konfliktförebyggande och

fredsmedling. Utrikesutskottet anser det vara viktigt att också Finland fortsatt spelar en stark roll i kärnvapenkontrollen som medlem av Nato.”

Arvoisa puhemies! Ett Natomedlemskap förändrar inte på Ålands särställning som demilitariserat område. Finlands förpliktelse om att åta sig Ålands försvar består.

Voi ehkä tuntua siltä, että edessä on nyt matkaa jäsenyyden viimeiseen ratifiointiin, ja on tärkeää, että eduskunta pidetään aktiivisesti informoituna prosessista ja Naton kanssa käytävistä keskusteluista, linjauksista ja päätöksistä. Toivomme, että prosessi etenee sujuvasti ja tehokkaasti ja että Eurooppaan saadaan pian rauha.

RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä antavat täyden tukensa Suomen Nato-jäsenyyshakemukselle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.05 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa Puhemies, värderade talman! Venäjän hyökkäys Ukrainaan velvoitti meitä tarkastelemaan ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjojamme uudestaan. Selonteko kuvasikin varsin laajasti ajankohtaisen tilanteen ja Suomen mahdollisuudet vahvistaa turvallisuuttaan. Sunnuntaina valtioneuvosto antoi toisen, täydentävän selonteon, jossa esitetään Suomen liittymistä Pohjois-Atlantin liittoon.

Ulkoasiainvaliokunta käsitteli selonteot ripeästi mutta harkiten. Pyrimme tarkastelemaan toimintaympäristön muutosta pitkäjänteisesti sekä arvioimaan Suomen turvallisuuteen vaikuttavia valintoja mahdollisimman syvällisesti.

Kuten valiokunta toteaa, kansallinen puolustus on kaikissa olosuhteissa ja turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa Suomen puolustuksen perusta. Se perustuu asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen sekä korkeaan maanpuolustustahtoon. Kansallisen puolustuskyvyn vahvistamista on jatkettava suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

Lisäksi Suomen turvallisuutta on tarpeen vahvistaa nykyistä tiiviimpien kansainvälisten kumppanuuksien kautta. Kumppaneista keskeisin on Ruotsi, jonka kanssa yhteistyötä on tehty jo pitkään.

Värderade talman! Sverige är vår mest centrala partner som vi samarbetat länge med. En av de mest betydande effekterna av Finlands och Sveriges gemensamma Natobeslut är att Norden formar ett tätare och starkare försvarsområde än tidigare. Finland bör aktivt delta i uppbyggandet av den här nordiska dimensionen just inom Nato.

Kumppanuuksien arvo on asiantuntija-arvioiden mukaan erityisesti sotilaallisen pidäkevaikutuksen luominen. Mitä voimakkaampia kumppaneita, sitä suurempi pidäkevaikutus on. Naton jäsenenä Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Samalla Suomen jäsenyys vahvistaisi Naton kollektiivista puolustusta: uudet jäsenmaat liittyvät mukaan täysin oikeuksin ja velvollisuuksin. Jäsenhakemuksen jättämisen jälkeen on nyt keskusteltava siitä, millaisen turvallisuuspoliittisen roolin Suomi Nato-jäsenmaana omaksuu. Aktiivinen ja ennakoiva diplomatia sekä vakautta edistävä ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tärkeää myös jäsenyyden vahvistamisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Useat valiokunnat nostivat lausunnoissaan esiin huoltovarmuuden. Riittävä kotimainen puolustustarviketuotanto, toimivat merikuljetukset sekä ruokaturva

ovat Suomelle välttämättömyyksiä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut viljan hinnan ennätyslukemiin ja aiheuttanut nousua maataloustuotteiden hinnoissa maailmanlaajuisesti. Suomella on oltava riittävä varautumisen taso ja tarvittava omavaraisuus kaikkein välttämättömimpien hyödykkeiden osalta.

Arvoisa puhemies! Venäjä on jatkossakin naapurimme, vaikka luottamuksen sijaan on tullut pettymys. Yhteistyölle ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutukselle on löydettävä ammattimaiset tavat ja raamit myös tulevaisuudessa. Harmaa aika on herkkää aikaa. Ylilyöntejä suuntaan tai toiseen on syytä välttää. Tarvitsemme kärsivällisyyttä ja yhteiset askelmerkit eteenpäin yhdessä Ruotsin kanssa.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaisesti Suomi hakee Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä. On syytä kiittää valtioneuvostoa ja tasavallan presidenttiä sekä maltista että määrätietoisuudesta asioiden hoidossa. Tällä tarmokkuudella on otettava seuraavatkin askeleet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Seuraavana edustaja Harkimo, Liike Nyt, jonka jälkeen mennään suoraan varsinaiseen puhujalistaan. Edustaja Harkimo.

13.10 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tänä historiallisena päivänä, kun äänestämme liittoutumisesta Natoon, on kiitelty sekä valtionjohtoa että eduskuntaa ja molempia aivan syystä, mutta nyt haluan kiittää myös Suomen kansaa. Täällä asuu valveutuneita kansalaisia, jotka seuraavat aikaansa. Alle kolmessa kuukaudessa muotoutui kansan suora mielipide, mikä oli selkeä viesti ja ohjasi päättäjien toimintaa. Tämä kevät on näyttänyt kaikille meille, että tämä kansa kyllä selviää.

Sveriges sak är vår sak.

Venäjän hyökkäys on entisestään tiivistänyt Ruotsin ja Suomen yhteistyötä, ja se on hieno asia. On hyvä muistaa, että kun Natoa perustettiin vuonna 1949, Ruotsi jättäytyi puolustusliitosta siinä vaiheessa myös Suomen vuoksi. Länsinaapurimme ymmärsi, että muuten YYA-Suomi olisi aivan yksin Neuvostoliiton karhun syleilyssä.

Nu har Finland aktivt hållit med Sverige under hela processen, och det är ett fint budskap till resten av världen att Sverige och Finland går hand i hand in i Nato.

Ja jos Suomi on viemässä Ruotsia Natoon, on se vähintä, mitä voimme heidän puolestaan tehdä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Lopuksi haluisin kiittää parlamentaarista valmistelua Natoon liittymisen prosesseissa, ja toivoisin tämän työn jatkuvan myös tulevaisuudessa. Mahdollisimman laaja parlamentaarinen näkemys olisi tarpeen, että olemme yhdessä päättämässä, millaiseksi Suomen rooli Natossa ja Pohjoismaiden yhteistyössä muodostuu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

13.12 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Kuten eilen puheessani toin esille, Suomi ei ole huomioinut millään tavalla kokonaiskuvaa maailmanpoliittisesta tilanteesta. Ulko-

asiainvaliokunnan mietintö jatkaa pään lyömistä mäntyyn, vaikka se on jo sen tekohetkellä vanhentunut. Eduskunta on valitettavasti täydessä psykoosissa, ja väitän, että moni teistä kollegoista äänestää tänään peloissaan Naton puolesta, koska pelkää joutuvansa sivuun ensi vaalien ehdokasasettelusta. [Eduskunnasta: Höpö höpö!]

Hyvät kollegat, eilinen ei tainnut mennä kuin Strömsössä. [Jukka Gustafsson: Meni paremmin!] Nimittäin aika monella oli vielä eilen puheenvuoro käyttämättä, kun saimme jo mediasta lukea, että Suomen tai Ruotsin delegaatiot eivät ole tervetulleita Ankaraan. [Ben Zyskowicz: Se jää nähtäväksi!] Taisin muuten eilen mainita puheessani senkin, kuinka vähättelevästi tässä talossa on usein vuosien aikana suhtauduttu Turkkiin. Monille kartellipuolueiden edustajille oli varmaan järkytys, että näillä tiedoin Suomen jäsenhakemus on jämähtämässä lähtökuoppiin. Kokoomuksen ja RKP:n Nato-uhosta onkin tulossa Suomen tuho.

Monet kansainvälisen politiikan tarkkailijat ovat jo pitkään tuoneet yksityisissä keskusteluissa esiin sen, että Suomen asema voi hankaloitua, jos haemme Natoon, ja että meidän pitäisi toimia tasapainottavana voimana idän ja lännen välissä. Tämä neuvo osoittautui todeksi hyvin nopeasti, kun havaittiin, että Suomi tai Ruotsi ei ole tehnyt kotiläksyjään Turkin suhteen. Edustajat Kimmo Kiljunen, Petteri Orpo ja moni muukin ovat arvostelleet tässä salissa aiemmin kiivaasti Turkkia. Toistan myös mitä sanoin eilen: Kiina on Naton suhteen erittäin varauksellinen. Kiina on myös havainnut, kuinka sen sopimus Salomonsaarten kanssa saa kritiikkiä lännestä. Eli meillä on käytössä kaksoisstandardit: vain Yhdysvallat ja niin sanottu länsi saavat levittää sotilaallista infraansa, eivät muut. Malissa on myös havaittu, että elämää on myös ilman pöyhkeää ja ilkeää Pariisin siirtomaaisäntää ja Venäjä pystyy vakauttamaan Malin tilannetta paremmin. Suomessa ei selvästikään seurata kansainvälisen politiikan tilannetta terveellä kriittisyydellä eikä monipuolisista näkökulmista. Lopputulos on, että politiikkamme on kuin aikoinaan Matti Nykäsestä tehty elokuva, kokoelma Ilta-Sanomien lööppejä ja niin sanottujen toimittajien pikkunäppäriä viisasteluja. Minulla ei ole kristallipalloa, mutta jos todella on niin, että Turkki ei hyväksy Suomen Nato-jäsenyyttä, yksi asia on kuitenkin varma: Suomesta on tullut kansainvälisen politiikan narri, ja paljon virtaa vettä Bosporinsalmessa, ennen kuin tuo leima on pyyhitty pois.

Arvoisa puhemies! Suomen ei pidä hakea Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä. Sen tähden esitän, että eduskunta ei hyväksy ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotusta vaan ottaa kielteisen kannan valtioneuvoston selonteossa ehdottamaan esitykseen Nato-jäsenyyden hakemiseksi. — Kiitos. [Eduskunnasta: Valta kuuluu Kremlille!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja tässä vaiheessa pääministeri, kolme minuuttia, ja ulkoministeri, kolme minuuttia.

13.17 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Minuutti riittää. — Haluan omalta osaltani kiittää erityisesti ulkoasiainvaliokuntaa ja tietenkin myös puolustusvaliokuntaa ja kaikkia muita eduskunnan valiokuntia, edustajia ja virkahenkilöitä työstä selonteon käsittelyssä.

Olen ylpeä siitä, miten eduskunnassa on tämän kevään aikana kyetty keskustelemaan asiasta hyvin rakentavasti, kuunneltu toisiamme kunnioittavasti. Velvollisuutemme on vaalia ulkopolitiikkamme parlamentaarista perustaa, ja olemme toimineet harkiten mutta myös päättäväisyyttä osoittaen ja ripeästi. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on

muuttanut turvallisuusympäristömme, ja olemme tehneet johtopäätökset, joilla vahvistamme Suomen ja suomalaisten turvallisuutta.

Eduskunnan käsittelyn jälkeen eduskunnan vastaus käsitellään valtioneuvostossa, ja esitämme tasavallan presidentille jatkoaskeleet. Tavoitteemme on esittää hakemus Nato-jäseneksi yhdessä Ruotsin kanssa. Tulemme informoimaan eduskuntaa asianmukaisesti prosessin kaikissa vaiheissa, mikä on otettu huomioon myös ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä.

Ja toisena asiana meidän on tietenkin nähtävä, että prosessi ei suinkaan pääty siihen, kun eduskunta tänään muodostaa kannan omalta osaltansa — kun Suomi ilmaisee halukkuutensa liittyä Naton jäseneksi — vaan meillä on vielä prosessi edessä. Ja tässäkin kohtaa me tarvitsemme malttia, me tarvitsemme rakentavaa otetta. Uskon, että Suomen pitkällä historialla, ulko- ja turvallisuuspoliittisella perinteellä, me tätä malttia kykenemme osoittamaan ja mahdolliset edessä olevat mutkat ja hankaluudet yhdessä ratkaisemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto.

13.19 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Olemme tänään ottamassa hyvin tärkeän askeleen Suomen turvallisuuden lisäämiseksi. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut, että nykyiset turvallisuusrakenteet Euroopassa eivät toimi, eivät ole kyenneet estämään sotaa.

Kiitän myös omasta puolestani eduskuntaa, ulkoasiainvaliokuntaa, erinomaisesta mietinnöstä ja tuesta sille, että Suomi hakee nyt Pohjois-Atlantin liiton, Naton, jäsenyyttä. On myös tärkeää, että jo päätöstä valmistellessamme Suomelle on osoitettu vahvaa poliittista ja turvallisuustukea. Kiitämme kaikista näistä tuen ilmauksista. Suomen Nato-jäsenyys ei muuta perusajatteluamme — sitä, että etsimme aina rauhanomaisia ratkaisuja, olemme rauhaa rakastava kansa, etsimme diplomaattisia ratkaisuja ensisijaisesti kaikkiin konflikteihin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen tärkeään seikkaan, että Euroopan unioni ja sen jäsenyys on erittäin tärkeä tekijä laajan turvallisuuden takaajana, ja näin on myös jatkossa. Valiokunta nostaa esiin myös Pohjolan yhteistyön, kun kaikista Pohjoismaista tulee Suomen ja Ruotsin Nato-päätösten jälkeen Naton jäseniä. Kuten mietinnössä todetaan, Venäjä on aina naapurimme ja on tärkeää hoitaa asiat ammattimaisesti rajanaapurimme kanssa ja pitää yllä myös kansalaisyhteiskunnan yhteistyötä, suoraa kansalaisten yhteistyötä.

Ja aivan lopuksi: kuten pääministeri totesi, nyt etenee jäsenyysprosessimme, tarvitsemme malttia ja kärsivällisyyttä, ja nämäkin ovat osa meidän suomalaisten vahvuuksista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

13.21 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tänä aamuna sain kuvaviestin Ukrainasta — pikkupoika hautausmaalla, jossa oli tuoreita hautoja, ja hän katsoi ylös taivaalle ja sanoi: ”Minkä vuoksi aikuiset käyvät sotia? Minkä vuoksi menetän läheisimpiä ihmisiä? Taivaan isä, jos sinä olet olemassa, minulla on yksi ainoa toivomus: anna minulle äiti takaisin.” Se oli koskettava viesti, ja ymmärsin sen, mitä me täällä tänään olemme päättämässä — me olemme päättämässä asiaa erityisesti Suomen turvallisuuden nimissä. Me emme ha-

lua sotaa Suomeen, se on meidän peruslähtökohtamme, emmekä me halua sotaa muuallekaan maailmaan. Tämä on se peruslähtökohta kaikelle.

Reaalipoliittisesti pienellä maalla ei ole monia vaihtoehtoja tällaisessa geopoliittisessa ympäristössä ja maailmassa, missä me elämme. Periaatteessa vaihtoehtoja on vain kaksi silloin, kun elämme voimapoliittisessa todellisuudessa. Yksi vaihtoehto on pyrkiä välttämään sodan kohteeksi joutumista, sotaan joutumista ennen kaikkea olemalla suurvaltakonfliktien ulkopuolella, ja silloin erilaiset puolueettomuusjulistukset ovat sitä pohjaa, millä maa hakee sitä turvallisuutta. Toinen vaihtoehto pienelle maalle on liittoutua sotilaallisesti suurempaan kollektiiviin ja sitä kautta hakea itselleen turvatakuita, pidäkkeitä pysyttäytyä sodan ulkopuolella. Nämä ovat ne kaksi perusvaihtoehtoa, joilla pieni maa reaalipoliittisessa todellisuudessa joutuu toimimaan.

Nyt me valitsemme hyvin selkeästi tietyn lähtökohdan, mutta kannattaa muistaa, että tämä prosessi on ollut pitkä myöskin tämän puolueettomuuspolitiikan, sotilaallisen liittoutumattomuuspolitiikan kohdalla erityisesti naapurimaamme Ruotsin kohdalta. Ranskalainen marsalkka Bernadotte nousi vuonna 1812 Ruotsin kuninkaaksi Kaarle XIV Juhanaksi, ja hänen ajastaan asti Ruotsi on ollut puolueettomuuspolitiikkaan pyrkivä maa, joka on nimenomaan sotilaallisesti liittoutumaton. Tämä Ruotsin pitkä perinne, tämä puolueettomuuspolitiikka, on jopa niin pitkällä, että me voimme puhua, että se on osa ruotsalaista kansallista identiteettiä ja henkistä suvereniteettiä. Sitä se on ollut erittäin pitkälle. Puolueettomuuspolitiikka on Ruotsin ulkopolitiikassa ollut itseisarvo. Yli 200 vuotta Ruotsi on välttänyt, yhtä lailla kuin Sveitsi, tällä puolueettomuuspyrkimyksellään sodan kohteeksi joutumisen.

Suomi valitsi puolueettomuuspyrkimyksen toisen maailmansodan jälkeen keskeiseksi ankkuriksi ulkopolitiikassaan, ja se oli se lähtökohta, millä Suomi on toiminut. Sittemmin, kun liityimme Euroopan unioniin, se muuttui sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi sen vuoksi, että unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja siinä mielessä me emme voineet olla enää puolueettomia. Pitkä rauhan jakso. Me kaikki tiedämme, että turvallisuusympäristömme on radikaalisti muuttunut ja siksi me olemme tässä valinnan kohdassa.

Arvoisa puhemies! Minun nähdäkseni oli erittäin arvokasta tajuta se, että tämä Pohjolan tasapaino, joka toisen maailmansodan jälkeen on toiminut, on pitkälle rakentunut sen varaan, että Suomi ja Ruotsi ovat harjoittaneet puolueettomuuspolitiikkaansa ja sitä kautta pyrkineet tasapainottamaan niitä jännitteitä, joita tällä alueella on. Nyt se on muutoksen kohdassa. Ja tärkeätä on tämä kohtalonyhteys, joka Suomella ja Ruotsilla: me otamme nämä askeleet yhdessä.

Täällä puhuttiin siitä, että Suomi ja Ruotsi voisivat tehdä puolustusliiton — hetken pohdiskelimme sitä vaihtoehtoa. Itse totean sen näin, että sen aika meni, kun viime syksynä päätimme hävittäjähankkeesta emmekä ottaneet Gripeniä, joka olisi rakentanut puolustusteollisen yhteistyön näiden kahden naapurin välille, jonka pohjalle mahdollisesti olisi voinut rakentaa puolustusliittoa paremmin. Se aika meni.

Oli vaihtoehtona myöskin se, että jompikumpi tekee ratkaisun itse. Itse asiassa Ruotsin geopoliittinen asema on helpompi kuin Suomen. Ruotsi kykenee tekemään itsenäisemmin päätökset kuin Suomi. Jos Ruotsi päättää jotakin, Suomen on seurattava sitä. Suomi voi päättää jotakin, Ruotsin ei välttämättä ole seurattava. [Timo Heinonen: Olihan!] Me näimme Euroopan unionin ratkaisussa, että Ruotsi teki ratkaisun, Suomi seurasi perässä. Jos jäisi tilanne sillä tavalla, että Ruotsi olisi liittoutunut sotilaallisesti, Suomi ei, se olisi ollut

anomalia, se olisi ollut kummajainen. Meidän olisi pitänyt hakea kansainväliset turvatakuut tähän taakse Itävallan tavoin. Toisinpäin liikkumatila oli toisenlainen, mutta oli hyvin olennaista, että siinä tilanteessa Suomi olisi jäänyt reunavaltioasemaan, ja oli erittäin tärkeätä, että teemme tämän ratkaisun yhdessä.

Nyt tästä eteenpäin meillä on iso haaste rakentaa nimenomaan tämmöinen pohjoismainen malli tuonne Naton sisälle siinä yhteydessä, [Puhemies koputtaa] että me tuemme sitä yhteistä kollektiivista puolustusjärjestelmää tietenkin, mutta pohjoismaisilla erityispiirteillä, joissa keskeistä on vakaiden, hyvien, jännitteistä vapaiden [Puhemies: Kiitos!] suhteiden rakentaminen tänne Pohjolaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

13.26 **Ville Tavio ps:** Herra puhemies! Perussuomalaisten johtaman ulkoasiainvaliokunnan työskentely oli nyt poikkeuksellisen yksituumaista, ja se toimikoon osoituksena siitä, että pienenä maana yhtenäisyys on suuri voimavara.

Samalla kun Suomi nyt lähtee hakemaan Nato-jäseneksi, on Naton jäsenmaan Turkin presidentti alkanut antamaan lausuntoja, joiden mukaan Turkki ei hyväksyisi Suomen jäsenyyttä ilman heidän omia ehtojaan. Maiden väliset suhteet ovat olleet hyvät, ja siksikin voi pitää erikoisena, että Turkki tieten tahtoen pyrkisi huonontamaan maakuvaansa meille suomalaisille, nimittäin tässä tilanteessa vaatimukset tuntuvat varsin epäsuhtaisilta. Neuvottelut Turkin kanssa voivat tuottaa vaikeuksia. Näen kuitenkin jatkossa mahdollisuudet puolustuksellisen yhteistyön lisäksi myös kaupalliseen yhteistyöhön kaikkien Nato-maiden kanssa. Uskon järjen voittoon tässäkin asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

13.28 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintö ajankohtaisselonteosta turvallisuusympäristön muutoksesta on erittäin kattava ja moniulotteinen. Ulkoasiainvaliokunta ehdottaa johtopäätöksenään, että Suomen tulee hakea Naton jäsenyyttä täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin. Siihen on hyvä ja perusteltua yhtyä.

Selonteossa on mukana kymmenen eri valiokunnan lausunnot. Koska sosiaali- ja terveysvaliokunnalta ei pyydetty erillistä lausuntoa, niin nostan tässä muutaman asian vielä esille.

Ensinnä valmiussuunnittelu on tärkeää tehdä huolellisesti niin, että yksityinen ja julkinen sektori on siinä huomioitu molemmat ja ne toimivat saumattomasti myös kriisitilanteissa. Moniviranomaisyhteistyö ja eri hallinnonalojen tekemä yhteistyö ovat siinä erittäin tärkeitä sekä operatiivisella tasolla että ministeriöiden välillä.

Kriisitilanteissa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuus on ihan avainasemassa ja heidän jaksamisensa ja se, millä tavalla siihen vastataan. Ennen kaikkea ennakointi ja peruspalveluiden hyvä saatavuus normaalitilanteessa ovat siihen hyvä lähtökohta. Kansalaisten resilienssin ja henkisen kompensaatiokyvyn ylläpitäminen on tärkeää, ja mielenterveyspalveluiden saatavuus ja järjestöjen huomioiminen siinäkin kohtaa on tärkeää.

Huoltovarmuuden merkitys on mitä suurimmassa määrin oleellinen asia kriisin aikana. Erityisesti lääkinnälliset varusteet, lääkkeiden ja nesteiden toimitusvarmuus ja oma tuotanto ovat asioita, joihin on tärkeää kiinnittää erityisesti huomiota.

Eduskunnassa on menossa parlamentaarinen työryhmä huoltovarmuudesta, ja huoltovarmuusselonteko on tulossa lähikuukausina. Siinä näitä asioita on hyvä tarkentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

13.30 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu osoittaa, että Suomi on valmis tähän yhteen historiansa yhteen suurimmista päätöksistä. Päätös on suuri, historiallinen, ja nyt pitää miettiä tätä aikaperspektiiviä. Kaikki on käytännössä tapahtunut vain noin kolmessa kuukaudessa. Suomen turva on vahva kansallinen puolustus, yleinen asevelvollisuus, koulutettu reservi, eli vahvat Puolustusvoimat, kaikki puolustushaarat maalla, merellä, ilmassa. Se luo turvan ja pohjan myös tälle niin sanotulle hakemusajalle, kun Suomen jäsenhakemusta käsitellään. Meidän paras turvatakuumme on omat Puolustusvoimamme. On myös hyvä ja erittäin arvokasta se, että Euroopan unionissa turvalauseke 427 on meidän tukenamme, ja myöskin se, että meillä on Iso-Britannian kaltaisia kumppaneita, joiden kanssa yhteistyöjulistus on niin ikään laadittu.

Mutta, herra puhemies, tästä työ alkaa. Tästä alkaa se varsinainen työ kohti sitä jäsenyyttä: neuvottelut, ratifiointiprosessi, mikä on osittain herättänyt täällä myös huolia. Mutta kärsivällisesti, määrätietoisesti ja päämäärä kirkkaana mielessä me tulemme tämän hoitamaan maaliin saakka.

Herra puhemies! Haluan kiittää keskustan ulkoasianvaliokuntaryhmän ja eduskuntaryhmän puolesta ulkoasiainvaliokuntaa siitä, että me saimme tästä yksimielisen mietinnön sorvattua aikaan. Tämä käsittely oli erittäin ammattitaitoista, meillä oli Suomen parhaat asiantuntijat kuultavina. Nämä herrat ministeriaitiossa, Haavisto ja Kaikkonen, ansaitsevat erityiset kiitokset. Meillä on jämäkkä valtiojohto, se on hyvä asia. Kiitos myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Jussi Halla-aholle sekä varapuheenjohtaja Erkki Tuomiojalle ja kaikille kollegoille tästä käsittelystä. Suomen tie on tie kohti Natoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

13.32 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos ulkoasiainvaliokunnalle hyvästä mietinnöstä. UaV toteaa viisaasti, että tilanne vaatii toimia Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Euroopan unioni on Suomen tärkein arvo- ja turvallisuusyhteisö laajan turvallisuusvaikutuksensa kautta, ja Suomen tulee jatkaa aktiivista rooliaan EU:n puolustusulottuvuuden kehittämiseksi. UaV toteaa, että Nato-jäsenyys muodostaa tulevaisuudessa merkittävän sotilaallisen pidäkevaikutuksensa ansiosta vahvan lisäsuojan Suomen turvallisuuden takaamiseksi ja että Suomen tulee hakea Naton jäsenyyttä täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin.

Suomi on tehnyt tilannearvionsa, ja Suomi sekä tulevaisuudessa kaikki Pohjoismaat tulevat liittymään Pohjois-Atlantin liiton jäseniksi, jos hakemukset hyväksytään — toivotaan näin. Suomi luo turvallisuutta. Suomi on Natossa maa, joka edistää vapautta, demokratiaa ja rauhaa.

Eilisessä keskustelussa tuli esiin, että Suomi saa Natosta myös hyvää korkean teknologian osaamista esimerkiksi kyberturvallisuudessa. Toivoisin itse, että nähtäisiin tämä niin päin, että me toisimme tulevaisuudessa myös Natoon korkeaa teknologiaosaamista esimerkiksi kyberturvallisuudessa. Meillä on osaamista tässäkin, ja on tärkeää vahvistaa sitä edel-

leen. Sen lisäksi on hyvä, että eduskunta huomioi tasa-arvon, koulutuksen, tutkimuksen merkityksen, vapaan tiedonvälityksen merkityksen. Näiden asioiden ansiosta me olemme myös vahva kumppani niin EU:ssa kuin tulevaisuudessa Naton jäsenenä. Näistä kannattaa pitää kiinni.

Käsillä on iso päätös, ja jokaisella tässä salissa on ollut oma pohdinta siitä, miten tähän päätökseen ja tilanteeseen on päädytty. Monella meistä sodan todellisuus, kauhut ja pelko ovat välittyneet isovanhempien kautta — heidän kokemustensa kautta ja heidän arvostuksensa kautta — mikä liittyy siihen rauhanaikaan, jonka Suomi sotien jälkeen saavutti. Muistan, kun oma isoäitini kertoi, että kauhein kokemus elämässä oli se, kun kenttäsairaalaan tuotiin nuori sotilas ilman päätä. Näillä kokemuksilla on varmasti ollut vaikutusta meidän ajattelussamme. Myös omat kokemukset siitä, miten sotapolitiikassa on onnistuttu tai epäonnistuttu maailmassa, ovat vaikuttaneet arvioon puolustusliitosta. Aina se ei ole ollut niin onnistunutta. Vuonna 2009 olin kalifornialaisessa kylässä, jossa työläisiä työskenteli — köyhemmän puoleinen kylä. Sen pesulassa mainostettiin liittymistä armeijaan siten, että saat hammashuoltoa ja yliopisto-opintoja.

On erilaisia lähtökohtia rakentaa puolustusta myös Naton jäsenenä. Vuonna 2014 hyökkäys Itä-Ukrainaan ja Krimin valtaaminen saivat minut kuitenkin muuttamaan näkemykseni puolustusliiton eduista, ja näin sen väistämättömänä ratkaisuna, joka olisi pitänyt tehdä jo aiemmin. Tästä viisastuneina nyt vihdoin vuonna 2022 olemme tämän päätöksen äärellä. Eilen tuotiin esiin, että kaikki muuttui 24. helmikuuta. No, ei se ihan pelkästään silloin muuttunut, mutta silloin nähtiin, kuinka brutaali sota voi olla ihan meidän lähiympäristössä, ja hyvä, että vihdoin tehtiin tämä päätös. Vihreiden linjoihin saimme vuonna 2016 kuitenkin päivitettyä sen, että turvallisuuspoliittista tilannetta on seurattava, ja olen siitä iloinen.

On myös hyvä, että tänään päätös Nato-jäsenyyden hakemisesta tehdään hyvin vahvalla yhteistyöllä ja yhteisymmärryksellä. Näin ainakin näyttää, että nämä luvut tulevat olemaan vahvasti ”kyllä”-ääniä, ja tämä on mielestäni oikea ratkaisu tässä tilanteessa.

Kiitos vielä suomalaisille siitä, että johtopäätökset Nato-jäsenyyden hakemisesta tehtiin nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mustajärvi, olkaa hyvä.

13.38 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa ei kenenkään kanta enää varmaan muutu, vaikka asiasta puhuttaisiin kuinka pitkään. Ei se muutu minunkaan kantani, vaikka painetta on kyllä yritetty nostattaa aika tavalla. Haluan kuitenkin nostaa esille yhden asian, jota on arvioitu heikonlaisesti.

Ainakin ne kollegat, jotka istuvat puolustusvaliokunnassa, tietävät, että olen yleisen asevelvollisuuden vankkumaton kannattaja. Yleinen asevelvollisuus on Suomen uskottavan puolustuksen ehdoton perusta. Nato-maiden joukossa laaja yleinen asevelvollisuus on poikkeus. Sellainen on Turkissa ja Kreikassa, mutta miksi? Siksi, että nämä maat ovat olleet aseellisessa selkkauksessa keskenään ja vielä Kyproksella on jäädytetty tilanne. Ei kai Kyproksella olisi tarvittu rauhanturvajoukkoja, jos siellä ei olisi ollut aseellista yhteenottoa kahden Nato-maan välillä. Nuoremmissa ikäpolvissa voi jo nähdä, ettei asevelvollisuudella ole sellaista asemaa, joka sillä aiemmin on ollut. Jos sellainen ajattelu, että Nato-jäsenyyden myötä maanpuolustus ei olekaan meidän vaan noiden asia, yleistyy, johtaa se

yleisen asevelvollisuuden rapautumiseen. Sen tien päässä on lopulta palkka-armeija. Sitä on paljon helpompi komentaa ulkomailla tapahtuviin sotilaallisiin rientoihin kuin kansanarmeijaa.

Arvoisa puhemies! Tein puolustusvaliokunnassa seuraavat esitykset:

Ensimmäiseksi: ”Suomen on ilmoitettava, ettei se salli missään olosuhteissa ydinaseiden sijoittamista Suomeen eikä sen maa-alueita, ilmatilaa tai merialueita käytettävän ydinaseiden kuljetukseen tai läpikulkuun, koska se merkitsisi mahdollisessa suursodassa Suomen joutumista automaattisesti eturintamavaltiona ydinaseiskujen kohteeksi.”

Toiseksi: ”Suomi ei aio kouluttaa suomalaisia lentäjiä kuljettamaan ja käyttämään ydinaseita.”

Kolmanneksi: ”Suomen alueelle ei pidä sijoittaa pysyvästi minkään muun maan asevoimia eikä myöskään sotilasliitto Naton tukikohtia. Näin Suomi välttää omalta osaltaan kansainvälisen tilanteen kärjistymisestä aiheutuvat riskit ja pysyy niiden ulkopuolella.”

Neljänneksi: ”Suomi ei salli eikä anna minkään muun valtion tai sen asevoimien käyttää maamme aluetta tai ilmatilaa vihamielisiin tarkoituksiin muita valtioita vastaan.” — Tämä kohta on suoraan syksyllä hyväksytystä selonteosta.

Ja viimeisenä: ”Suomen jäsenyydestä sotilasliitto Natossa on järjestettävä kansanäänestys.”

Edellä olevan perusteella esitän eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan kannanoton:

”Suomi ei hae sotilasliitto Naton jäsenyyttä, vaan pysyy myös jatkossa sotilaallisesti liittoutumattomana. Vain sotilasliittojen ulkopuolella Suomella on mahdollisuus pysyä suursodan syttyessä sotatoimien ulkopuolella.”

Elikkä tämä on se esitys, joka jaetaan teille.

Sitten vielä, kun täällä Norja mainittiin äskeisessä keskustelussa moneen kertaan ja sanottiin, että Norja on saanut tiettyjä ehtoja, esimerkiksi että sen alueelle ei laiteta pysyviä joukkoja ja se ei hyväksy ydinaseita omalle alueelleen: no, pysyvät joukot voidaan kiertää sillä lailla, että niitä rotatoidaan jatkuvasti. Vahvuus säilyy, mutta miehet vaihtuvat.

Ja ydinaseista sitten: Kukapa tietää, missä hävittäjissä tai sitten sukellusveneissä tai taistelulaivoissa on ydinaseita. Ei yksikään ydinasevaltio ilmoita kenellekään toiselle, mitä aseistusta se kuljettaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja, ledamot Ollikainen, var vänlig.

13.42 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Haluan näin aluksi kiittää ulkoasiainvaliokuntaa ripeästä ja huolellisesta työstä mutta ennen kaikkea yksimielisestä mietinnöstä meidän tulevaisuutemme näkökulmasta todella tärkeästä asiasta nyt — ja tulevaisuudessa, ennen kaikkea silloin. Tämä on jälleen osoitus siitä, että Suomella ja suomalaisilla on todella vahva kyky tehdä päätöksiä todella haastavissa tilanteissa, kun paha päivä koittaa. Olemme tehneet sen kuuntelemalla ja osallistamalla mutta yhdessä suomalaisten parhaaksi.

Ärade talman! Till riksdagsledamöters viktigaste uppgifter hör bland annat att skapa förutsättningar för fred, att bygga demokrati och trygghet i vårt samhälle. Efter grundliga behandlingar i utskotten och riksdagen finns nu en stor enhetlighet i riksdagen om att söka fullvärdigt medlemskap i Nato.

I går meddelade även Sveriges statsminister Magdalena Andersson att Sverige lämnar in en medlemsansökan till Nato. Samarbetet med Sveriges riksdag och regering har varit intensivt och fungerat naturligt på många plan i olika formella och informella sammanhang. Det här är otroligt viktigt även i fortsättningen, och det gläder mig att även många här under debatten de två senaste dagarna har pratat svenska. Det är en signal på att vi stort uppskattar att vi nu går framåt tillsammans, Finland och Sverige.

Utrikesutskottet har i sitt betänkande lyft fram en vision över hur den finländska Natoprofilen kunde se ut. Det finns medlemmar med större och mindre inflytande, och vad varje enskilt land kan göra är att deklarera vilken linje landet vill ha som medlemsland. De senaste dagarnas debatter här har långt stakat vägen hur vi tänker i Finland som Natomedlem.

Natossa on jo nyt vahva pohjoismainen yhteisö, ja siihen Suomi ja Ruotsi nyt tulevat liittymään. Meidän vahva maanpuolustuksemme ja maanpuolustustahtomme ovat suureksi hyödyksi Natolle. Niin kutsuttu Norjan malli on herättänyt kiinnostusta myös Suomessa ja myös täällä. Norja on siis esimerkki Naton jäsenmaasta, jolla on aktiivinen rooli aseidenriisunnassa ja rauhan edistämisessä. Lisäksi Norja osallistuu aktiivisesti konfliktien ratkaisutyöhön globaalilla tasolla.

Även tillsammans med andra EU-länder kan vi stärka internationellt samarbete och befästa strukturer som främjar demokrati och mänskliga rättigheter. Till Norges och Danmarks modell i Nato hör att man inte har kärnvapen eller stationära utländska trupper på sin mark i fredstid. Detta är något som Sverige även påpekat på sin väg framåt, och det här tycker jag att vi också ska kunna lyfta fram i framtiden. Men jag vill ändå påpeka att beslut om kärnvapen och eventuella stationära trupper på vår mark i fredstid alltid fattas nationellt, alltså av oss själva.

Finland behöver vara en stark, global röst för fred, frihet och nedrustning inom ramen för Nato. Nato kommer att stärka oss, men vi kommer också att stärka Nato. — Tack, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

13.45 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän ulkoasiainvaliokuntaa ja puheenjohtaja Halla-ahoa erittäin hyvästä ja yksimielisestä mietinnöstä. Kiitän myös eduskunnan johtoa siitä, että eduskuntaryhmämme pääsi osallistumaan myös tämän ulkoasiainvaliokunnan työskentelyyn tässä kriittisessä ja merkittävässä tilanteessa.

Tänään on uutisoitu, että Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov on todennut, ettei Suomen ja Ruotsin Natoon liittymisellä olisi paljonkaan eroa, että sitä ei pidettäisi kovinkaan merkittävänä, koska olemme jo pitkään osallistuneet liittouman sotaharjoituksiin. Kyllä tämä lausunto mielestäni kertoo siitä, että Nato-jäsenyyden vastaperusteluna käytetty Venäjän reaktioiden pelko nimenomaan tänä niin sanottuna harmaana aikana näyttää liioitellulta, ja uskonkin siihen, että Suomen päättäväisyys ja tämä suuri yhtenäisyys, jota niin Suomen kansa kuin meidän päättäjämme ovat osoittaneet tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ratkaisussa, lopulta herättävät kunnioitusta myös tuolla itärajan toisella puolella.

Paras turvatakuu nyt tämän prosessin aikana ovat omat viranomaisemme, omat Puolustusvoimamme ja lisäksi tietenkin myös sisäisen turvallisuuden viranomaiset. Kiinnitänkin huomiota siihen, että myös sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit tulee nykyistä

paremmin huomioida turvallisuusympäristön muutokseen liittyvässä varautumisessa. Venäjän hyökkäystoimet Ukrainassa, varsinkin silloin alkuvaiheessa 2014, tapahtuivat ilman sotilaallisia tunnuksia, ja tällaisissa tilanteissa ennen varsinaisia tunnistettavia sotilaallisia toimia vasteen antaa poliisi.

On hyvä, että hallitus antoi kevään kehyspäätöksessä lisäresursseja Suomen puolustusvoimille, mutta pidän kyllä ongelmallisena sitä, että poliisin resursseja ei lisätty edes sen vertaa, että nykyinen toimintakyky kyettäisiin säilyttämään. Ja lisäksi hallintovaliokuntahan kiinnittää myös huomiota siihen, että eduskunnalle annettuun valmiuslakiesitykseen ei sisältynyt näitä toimivaltuuksia kansainvälisen suojelun hakemisen rajoittamiseksi edes vakavissa valtiollisen hybridivaikuttamisen tilanteissa.

Lopuksi toivotan ulkoministerille ja ulkopoliittiselle johdolle voimia ja viisautta ja kärsivällisyyttä esimerkiksi näissä neuvotteluissa Turkin kanssa ja mahdollisissa muissakin mutkissa, joita matkaan vielä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kaikkonen, minuutti.

13.49 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että täällä on nähtävästi löytymässä laaja yhteisymmärrys johtopäätöksistä. Uskon, että tämä laaja yhtenäisyys ja tuki kyllä edesauttavat tätä meidän hankettamme monin eri tavoin tässä matkan varrella. Iso kiitos myös ulkoasiainvaliokunnalle, joka on tehnyt erittäin hyvää työtä mietinnössä.

Haluaisin kommentoida edustaja Mustajärven huomiota yleisestä asevelvollisuudesta. Meillä on tarkoitus kyllä jatkaa tällä nykyisellä mallilla. Edesmennyt edustaja Ilkka Kanerva johti asevelvollisuuskomiteaa, jossa on paljon kehittämisehdotuksia. Niitä on tarkoitus lähteä toteuttamaan, ja Naton jäsenenäkin meidän täytyy pitää huolta siitä, että meillä yleinen asevelvollisuus on houkutteleva ja motivoiva vaihtoehto ja sen perusteet voisivat pysyä nykyisellään.

Tässä matkan varrella, Nato-jäsenyyden matkan varrella, voi tulla polulla erilaisia kuoppia, mutkia, kiviäkin vastaan. Meidän on suhtauduttava niihin mielestäni rauhallisesti. Nyt on vain mentävä pää kylmänä, rauhallisesti, [Puhemies koputtaa] päättäväisesti eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

13.50 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! ”Päätös ankkuroi Suomen entistä vahvemmin osaksi läntisiä puolustusyhteistyöjärjestelyitä ja vahvistaa suhteita keskeisiin kumppanimaihin”, ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä todetaan. Puheenjohtaja Halla-ahon jämäkässä otteessa ulkoasiainvaliokunta kuuli kymmentä muuta valiokuntaa. Eri alojen asiantuntijoita ja tutkijoita on prosessin aikana kuultu eduskunnassa ja sidosryhmissä pitkälti kolmatta sataa. Kansallista hakuprosessia voisi näin palautekeskustelussa luonnehtia hitaaksi kiirehtimiseksi: vihdoinkin on oikea aika hakea Nato-jäsenyyttä.

Käytännössä Suomi on jo pitkään ollut länteen kiinnittynyt ja viimeistään 2014 valinnut suuntansa. Suomi on silti kantanut monenlaisia geopoliittisia riskejä, mutta meillä ei ole ollut vakuutusta pahimman varalle. Tästä on kysymys, eikä tämä kysymys rajoitu Suomeen, sillä kansainvälisessä konfliktissa Suomi olisi joka tapauksessa tavalla tai toisella osallisena. On tärkeää, että teemme myös sen henkisen valinnan, kummalla puolella haluamme elää.

Vihdoinkin asiasta vallitsee laaja poliittinen yhteisymmärrys. Vihdoinkin voimme unohtaa semanttiset puheet optiosta, jota ei koskaan ollutkaan. Suvereenit valtiot ovat voineet hakea Naton jäsenyyttä ja ovat voineet niin tehdä kaiken aikaa. Vihdoinkin Suomi kykenee päätöksentekoon. Kiitos siitä kuuluu ennen muuta kansalaisten vahvalle tahtotilalle. Tiukassa paikassa suomalaiset löytävät toisensa ja kykenevät etenemään kohti yhteistä päämäärää. Tämä yhtenäisyys on pienen kansan vahvuus, ja arvostan, että tämä yhtenäisyys ulottuu eduskuntaan.

Nato-jäsenyys on vahva ja väkevä viesti Venäjälle, että Suomi huolehtii turvallisuudestaan ja rakentaa ennaltaehkäisevän esteen ennen kuin haavoittunut karhu kääntää katseensa Pohjolaan. Vähemmälle keskustelulle ovat jääneet turvatakuiden suoma liikkumavara sisäpolitiikassa ja diplomaattiset lisätyökalut ulkopolitiikassa. Uskon, että ulkoministeri Haavisto tunnistaa tämän potentiaalin. Suomen itsemääräämisoikeus kasvaa, kun turvallisuutemme ei ole riippuvainen epäsymmetrisestä idänpolitiikasta. Taakse jäävät vuodet, jolloin tehtyyn politiikkaan vaikuttivat Neuvostoliiton ja sittemmin Venäjän odotukset ja tavoitteet. Enää ei tarvitse tehdä sopimuksia ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta. Enää ei tarvitse puhua Putin-kuiskaajista. Enää ei tarvitse tukeutua vanhempiin valtiopäivämiehiin ja arveluttaviin idän yhteyksiin. Enää ei tarvitse antautua itsesensuuriin, jolla julkista keskustelua valvottiin.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittisten tavoitteiden lisäksi poliittinen ilmapiiri muuttuu pysyvästi avoimempaan suuntaan. Kun jäsenyys ratifioidaan, olemme vihdoinkin vapaita. Siksi Suomen tulee hakeutua Natoon eduskunnan vahvalla, yli puoluerajojen ulottuvalla tuella, eikä meidän tule pelästyä tai ylireagoida mahdollisiin mutkiin matkassa, kun käännämme ohjauspyörää yhdessä ja pidämme suunnan samana. — Kiitos. [Ari Koponen: Valtiomiesmäinen puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

13.54 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Todella ulkoasiainvaliokunta on tehnyt viisaan ja harkitun mietinnön, mistä kiitän.

Puhemies! Pohjatyöt on todella nyt tehty, ja voisi sanoa, että seremoniat hoidettu, ja voimme tehdä ratkaisevat päätökset. Mikä tärkeintä, tämän päätöksen takana on suomalaisten enemmistön vahva tuki ja kansanedustajien merkittävä enemmistö ja samanaikaisuus myös Ruotsin kanssa. Suomi todella kantaa vastuunsa ja velvoitteensa niin rajojen sisäpuolella kuin ulkopuolella. Tällä linjalla pärjäämme myös Naton jäsenenä sekä poliittisesti että sotilaallisesti. Myös Naton jäsenenä puolustusyhteistyömme verkosto tulee olemaan meille arvokas. Kuitenkin Suomen tärkein panos myös Nato-maana on kyky puolustaa omaa aluettaan sekä maksimaalinen puolustuksellinen selkänoja — siinä ne oleellisuudet ovat.

Annan todella täyden tukeni valtioneuvoston esitykselle, että tasavallan presidentti päättää perustuslain mukaisesti Suomen hakemisesta Pohjois-Atlantin liittoon eli Naton jäseneksi. On tullut aika hakea jäsenyyttä yhdessä ja yhteisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

13.56 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Suomessa kansalaismielipide on koko kylmän sodan jälkeisen ajan tukenut vahvasti sotilaallista liittoutumattomuutta. Tästä kertovat muun muassa maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan kymmenien vuosien ajan tekemät mielipidemittaukset. Lähinnä erilaisten mediatalojen tilaamien kyselyiden tulokset ovat muuttuneet Nato-jäsenyydelle myönteisiksi vasta helmikuussa Venäjän Ukrainaan käynnistämän hyökkäyksen jälkeen. Näin ollen kansalaismielipide on ollut Nato-jäsenyyden kannalla noin kaksi ja puoli kuukautta. Mikään ei takaa sitä, etteikö mielipideilmasto voisi myöhemmin jälleen muuttua.

Suomen sotilaallinen liittoutuminen on historiallinen, koko Suomen kansainvälistä asemaa muuttava ratkaisu. Siksi tällainen ratkaisu, puolesta tai vastaan, olisi ankkuroitava suomalaisten selvästi ilmaisemaan tahtoon kansanäänestyksessä. Se mahdollistaisi Nato-jäsenyyden hyödyistä ja haitoista myös laaja-alaisen keskustelun, jota nykyisessä tunteiden kuohun ja kiireen ilmapiirissä on ollut käytännössä mahdoton käydä.

Erityisesti tasavallan presidentti Sauli Niinistö on perustellut kansanäänestyksen välttämättömyyttä hyvin. Helmikuun 4. päivä Niinistö sanoi Iltalehdessä todenneensa jo vuosia sitten, että ”yhteiskuntarauhan kannalta on erittäin tärkeää, että tällainen äärimmäisen suuren luokan kysymys tulee käsitellyksi niin, että se nauttii legitiimisyyttä, sellaista tunnetta ihmisissä, että on oikein mitattu”. Tasavallan presidentin mukaan häntä vieroksuttaa ”se, että sanotaan, ettei kansa tällaisista asioista ymmärrä, vaan se pitää jättää kansan valitsemien edustajien ratkaistavaksi. Niinhän se jäisikin joka tapauksessa, ja mahdollisesti kahden kolmasosan enemmistöä vaadittaisiin eduskunnassa”.

Julkisessa keskustelussa kansanäänestys on torjuttu siksi, että kansanedustajat voivat saada Nato-jäsenyydestä luottamuksellista tietoa, jota kansalaisilla ei ole. Kansanvallassa perustelu on outo. Suomen kansainvälispoliittista asemaa ei voi eikä pidä muuttaa salaisilla perusteilla. Nato-jäsenyyden pitää kestää myös perusteellinen kansanvallan testi. Edellisissä eduskuntavaaleissa 2019 Nato-jäsenyys ei kuulunut vaaliteemoihin. Vielä tammikuussa 2022 selkeä enemmistö kansanedustajista oli Nato-jäsenyyttä vastaan. Näin äänestäjillä ei ole ollut mahdollisuutta arvioida edes eduskuntavaalien kautta kansanedustajien Nato-kantoja.

Puhemies! Kannatan edustaja Mustajärven täällä tekemää esitystä. Vastustan Suomen Nato-jäsenyyttä ja hakemuksen jättämistä. Äänestän Natoa vastaan. Suomen ei tule hakea sotilasliitto Naton jäsenyyttä, vaan Suomen on pysyttävä myös jatkossa sotilaallisesti liittoutumattomana. Vain sotilasliittojen ulkopuolella Suomella on mahdollisuus pitäytyä suursodan syttyessä sotatoimien ulkopuolella. Natossa Suomi joutuu osaksi Naton ydinasepolitiikkaa. Suomeen voidaan sijoittaa Naton tukikohtia ja vieraan vallan asevoimia. Suomi vedetään myös osalliseksi Nato-maiden sotiin ja konflikteihin. Hallitus ei kaikesta päättäen edes yritä asettaa pidäkkeitä, jotka tämän kaiken voisivat estää.

Naton jäsenmaiden ratifiointikierroksesta ei ole tulossa selvästikään nopea tai helppo, vaan kenties hyvinkin vaikea. Joka tapauksessa ennen Suomen eduskunnan varsinaista liittymispäätöstä eli ratifiointipäätöstä on Suomessa ehdottomasti järjestettävä asiasta kansanäänestys. Silloin tilanne on todennäköisesti rauhallisempi ja kansalaiset voivat aidosti arvioida Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista ratkaisua ja myös vaikuttaa siihen. Nyt tähän ei ole annettu aikaa ja mahdollisuutta. Ei ole annettu, ja se on hyvin surullista. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

14.00 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Tänä historiallisena päivänä, kun käsittelemme selontekoa turvallisuusympäristön muutoksesta ja Suomen Natoon liittymisestä, haluan nostaa esiin tulevaisuusvaliokunnan näkökulmia.

Mietinnössä kolmanneksi viimeisenä on 31 sivua pitkä tulevaisuusvaliokunnan lausunto, johon halusimme nostaa otteita myös aiemmin lausutusta. Sieltä löytyy muun muassa 15 vuotta sitten kirjattu — siis vuonna 2007 kirjattu — vahvojen vallan Venäjä -skenaario, mikä on varsin tarkasti kuvaus tämän päivän Venäjän tilanteesta.

Valiokunta kuuli laajasti eri alojen asiantuntijoita, myös presidentti Sauli Niinistöä, ja pääministeri Sanna Marinin kanssa kävimme keskusteluja. Lausunnoissa emme keskittyneet pelkästään sisäisen turvallisuuden sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulevaisuuteen, vaan myös turvallisuusympäristön muutoksen ajureihin, muutostekijöihin ja kehityskulkuihin, geopoliittisiin skenaarioihin, teknologiseen kyvykkyyteen ja huoltovarmuuteen, kokonaisturvallisuuteen ja ihmisten resilienssiin.

Venäjän nykytila ei tullut yllätyksenä, vaan Venäjän negatiivisesta kehityksestä ja sen seurauksista oli runsaasti tietoa jo vuosien ajan. Kyse ei ole siitä, etteikö noihin ennakkotietoihin olisi kiinnitetty huomiota tai niitä uskottu — päinvastoin, kyse oli ehkä paremminkin siitä, että länsimaat pyrkivät kaupankäynnillä ja keskinäisriippuvuuden kasvulla kiinnittämään Venäjää länteen ja edistämään myönteistä kehitystä eli positiivisten skenaarioiden toteutumista Venäjällä.

Kun kehitys kääntyikin toiseen suuntaan, hyvät tavoitteet ja halutun vision mukaiset toimenpiteet muuttuivatkin riskeiksi ja aiheuttavat ongelmia pitkälle tulevaisuuteen. Tästä on tulevaisuusvaliokunnan mukaan opittava se, ettei ennakointi voi olla vain haluttujen visioiden edistämistä, vaan on varauduttava myös pahimpien skenaarioiden toteutumiseen. On myös tarpeen ymmärtää paremmin moninapaistuvan maailmanjärjestyksen moniäänisyyttä ja arvoja. Lähitulevaisuudessa on tietenkin varauduttava Venäjän arvaamattomuuteen ja siihen liittyviin turvallisuusuhkiin, mutta pitkän aikavälin kokonaisturvallisuuden ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmasta suurimmat riskit liittyvät edelleen jo aiemmin tunnistettuihin kansallisiin ja maailmanlaajuisiin haasteisiin, esimerkiksi huoltosuhteessa ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjassa, maailmantaloudessa sekä globaalissa eriarvoistumisessa ja kestävässä kehityksessä. Tämä edellyttää, että valtioneuvoston moniin eri selontekoihin liittyviä toimenpiteitä tulee kiirehtiä osana turvallisuusympäristön muutokseen reagointia.

Teknologisen osaamisen sekä teknologiaan liittyvän huoltovarmuuden merkitys turvallisuuspolitiikassa on kasvanut. Siksi on entistäkin paremmin pidettävä huolta teknologisesta osaamisesta ja myös omavaraisuudesta strategisen teknologian osalta. Tässä erityisesti avaruusteknologian merkitys kasvaa.

Jos Suomi ja Ruotsi liittyvät Natoon yhdessä, se mahdollistaa Pohjoismaiden yhteistyön edistämisen huoltovarmuudessa ja laajemminkin turvallisuuspolitiikassa myös osana Natoa. Suomella on hyvä perusta sisäisiin ja ulkoisiin uhkiin varautumisessa.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa ja alleviivata toivon ja rauhan näkökulmaa. Koko tulevaisuusvaliokunta painottaa toivon ja rauhan näkökulmaa lausunnossaan. Usko ja luottamus hyvään tulevaisuuteen ei synny pelkästään turvallisuusjärjestelmistä eikä sotilaallisista pelotteista. Näiden lisäksi tarvitaan vahvaa kansainvälistä rauhantyötä sekä yhteiskunnallisesta tasa-arvosta ja luottamuksesta huolehtimista. Suomen on kansallisesti varmistettava, että ketään ei jätetä ja kaikki pysyvät muutoksen mukana ja voivat osallistua Suomen tulevaisuuden rakentamiseen omien kykyjensä mukaisesti. Lisäksi Suomen on

myös jatkossa oltava kansainvälisesti aktiivinen maailman rauhan edistämisessä ja siihen liittyvien rakenteiden vahvistamisessa. Puolustusliitto Naton jäsenenäkin Suomi voi ja Suomen pitää jatkaa työtä ja profiloitua kansainvälisesti rauhan edistäjänä ja heikompien oikeuksien turvaajana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.06 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomen historiallinen Nato-päätös on käsillä. Ulkoasiainvaliokunnan mietintö ehdottaa seuraavasti: ”Eduskunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaisesti Suomi hakee Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä.” — Eli Naton jäsenyyttä. — ”Lisäksi eduskunta edellyttää, että se saa ajantasaisesti tietoa jäsenhakemuksen käsittelyn etenemisestä.”

Arvoisa puhemies! Tämän vääjäämättömän epävarmuuden edessä olen laajasti asiaa arvioinut ja pohtinut, ja mieleeni tuli yksi sellainen vanha sitaatti, ja luen sen täältä: ”Perustavoitteemme on Suomen itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa ja sen myötä huolenpito kansalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Tämä kulkee kaiken muun edellä.” Tämän puheen on täällä pitänyt joskus Urho Kekkonen, ja kun itse olen ollut hyvin sillä kannalla, että me pärjäämme liittoutumattomana ja käsittänyt sen riippumattomuutena, niin nyt kuitenkin asiaa pohdittuani olen tullut siihen tulokseen, että tuen jäsenyyden hakemista, ja tällä tavoin me olemme nyt ainakin riippumattomia Venäjästä.

Eilisen puheenvuoroni lisäksi haluan nostaa esiin muutaman asian, jotka ovat kansalaisia ja myös itseäni huolettaneet, ja sen, miten minä näen ne asiat nyt.

Vaikka Nato lisää Suomen turvallisuutta, perustuu jatkossakin kansallinen puolustuskykymme omaan asevelvollisuuteen perustuvaan reserviläisarmeijaan. Tällä hetkellä tämä ajatus on käsittääkseni kaikissa poliittisen kentän puolueissa, tämä sama näkemys, että meillä jatkuu asevelvollisuus, reserviläisarmeija. Tästä pitää pitää kiinni myös jatkossa eikä lähteä hakemaan irtiottoja siinä vaiheessa, kun tämän Nato-pidäkkeen tai Naton lisäsuojan antamaan arkeen ollaan totuttu Suomessa. Odotan, että kaikki puolueet sitoutuvat tähän.

Arvoisa puhemies! Eilen täällä siteerattiin Ehrnroothia, ja minäkin teen sen nyt ja haluan sen tähän äsken mainitsemaani nostaa esiin: ”Suomi on hyvä maa. Se on paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen maa, ja sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa.” Tämän tulee olla jatkossakin näin. Meidän pitää pitää omat puolustusvoimat kunnossa, turvata niihin ja ottaa tämä Nato sitten lisäsuojana tai lisäpidäkkeen antajana tähän meidän puolustusjärjestelmään.

Arvoisa puhemies! Korostan sitä, että suomalaisten joukkojen lähettämisen muihin Nato-maihin on perustuttava vapaaehtoisiin sitoumuksiin. Sinne varmaan halukkaita löytyy niin ammattisotilaista kuin reserviläisistä, samalla tavalla kuin on hakeuduttu kriisinhallinta- tai rauhanturvaajatehtäviin. Haluan korostaa, että ketään ei lähetetä muiden maiden kriiseihin pelkän suomalaisen sotilaan sotilasvalan perusteella. Sotilasvala velvoittaa ainoastaan Suomen puolustamiseen.

Vielä haluan huomauttaa, että Nato-jäsenyyden merkitys ei ole vain sotilaallinen — sillä on myös taloudellinen ulottuvuus. Jäsenyys auttaa Suomen myönteisen maakuvan säilymistä, ja tämän vuoksi maariski näyttäytynee jatkossa sijoittajille pienempänä.

Arvoisa puhemies! Suomi päättää itse, sijoitetaanko alueellemme Nato-joukkoja, tukikohtia tai ydinaseita. Ydinaseet tosin ovat jo toisaalla omassa lainsäädännössämme kiellettyjä. Tässä vääjäämättömän epävarmuuden tilanteen edessä on tärkeää, että tämä turvallisuuspoliittinen ratkaisu, Nato-option lunastaminen, joka on kauaskantoinen ratkaisu, tehdään laajan enemmistön turvin. Tiukoissa turvallisuuteemme vaikuttavissa päätöksissä päätökset tehdään hyvässä yhteistyössä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hänninen.

14.11 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Kävimme tässä salissa eilen demokratian kannalta erittäin arvokkaan Nato-keskustelun. Toin omassa puheenvuorossani esille, miksi äänestän tänään ”ei” sotilasliiton jäsenyydelle. Samalla on myös todettava, että ei ole olemassa Suomen kannalta riskittömiä ratkaisuja ja tämän kanssa meidän päättäjien on nyt elettävä ja tehtävä työmme korostetun epävarmassa maailmassa.

Sotilasliiton sijasta painotan rauhantyön merkitystä sekä laajaa käsitystä turvallisuudesta. Laajalla turvallisuuskäsityksellä tarkoitan paitsi omaa uskottavaa puolustusta myös hyvinvointivaltion puolustamista. Vasemmistolaisena haluan painottaa sitä, että tasa-arvoinen ja yhdenvertainen yhteiskunta on meille kaikille myös se turvallisin. Oma historiamme on tästä paras todiste, ja tätä työtä on nyt meidän jatkettava, vaikka meidän ympärillämme tällä hetkellä kuohuu, ja ehkä juuri senkin vuoksi. Eilisessä puheenvuorossani painotin myös sitä, että kriiseistä selvitäksemme emme myöskään saa vähätellä huoltovarmuudesta, kuten energia- ja ruokaomavaraisuudesta, huolehtimista.

Olen tänä keväänä tuonut esille, että suhtaudun kriittisesti Nato-jäsenyyteen, koska se kasvattaisi jännitteitä Suomen ja Venäjän rajalla. Jännitteet eivät jäisi vain niin kutsuttuun harmaaseen aikaan, kun jäsenyysneuvotteluja käydään. Jännitteinen pitkä itäraja olisi uusi pysyvä tila turvallisuusympäristössämme.

Pienen maan kasvattina suurvaltapolitiikka on minulle vieras ja vastenmielinen maaperä, josta haluan pysyä irti. Nato-jäsenyys tarkoittaa osallistumista suurvaltapolitiikan pelinappulaksi. Sotilaallinen liittoutumattomuus on antanut meille painoarvoa konfliktien sovittelevana osapuolena, rauhan suurvaltana. Nato ei ole mikään rauhanliitto, vaan sen jäsenenä on myös valtioita, joissa on vakavia ihmisoikeusongelmia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entäs YK? — Välihuuto vasemmalta]

Arvoisa puhemies! On tosiasia, että turvallisuustilanteemme on radikaalisti muuttunut. Itäinen pitkä rajamme Venäjän kanssa on saanut aivan uudenlaisia merkityksiä meidän jokaisen mielessä tänä keväänä. On ollut sydäntä raastavaa nähdä, millaisiin hirmutekoihin itänaapurimme hallinto pystyy Ukrainassa. [Petri Huru: Sen takia kannattaa suojautua!] Kielteinen Nato-kanta ei tarkoitakaan sitä, että sulkee tältä silmät. Meidän on kaikin keinoin autettava ukrainalaisia ja edistettävä rauhaa ja tämän kammottavan sodan jälkeen maan jälleenrakentamista.

En usko ydinasepelotteen tuomaan suojaan, mikä on yksi Naton puolustajien argumentti. [Ben Zyskowicz: Luovutaan siitä, niin suoja on vahvempi!] Päinvastoin uskon sen vähentävän turvallisuutta Suomessa ja muualla. Ydinaseisiin nojaava turvallisuuskäsitys veisi myös Suomelta pois tärkeän rauhanrakentamisen roolin. Emme voisi enää uskottavasti toimia aseistariisunnan etujoukoissa. [Ben Zyskowicz: Totta kai voitaisiin!] Kielteinen Nato-kantani tarkoittaa sitä, että emme saa tehdä paniikkiratkaisuja, vaan meidän on nähtävä sumuisia aikoja pidemmälle.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että kannatan edustaja Mustajärven tekemää kannanottoa siitä, että Suomi ei hae sotilasliitto Naton jäsenyyttä vaan pysyy sotilaallisesti liittoutumattomana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Turtiaisen linja! — Sebastian Tynkkynen: Ei todellakaan ole kyse mistään paniikkiratkaisusta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

14.15 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Monessa puheenvuorossa katse on jo kohdistettu tulevaan. Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössäkin todetaan, että Suomen Nato-hakemuksen jättämisen jälkeen on tärkeää käynnistää keskustelu ja pohdinta siitä, millaisen turvallisuuspoliittisen roolin Suomi aikoo Nato-jäsenmaana omaksua. Meidän ei ole tarve muuttaa aikaisempia periaatteitamme, sen vuoksi muutama seikka omasta puolestani:

Suomen vahvuus ulkopolitiikassa on perustunut aktiiviseen ja ennakoivaan diplomatiaan. Olemme edistäneet maailman vakautta ja järjestystä esimerkiksi osallistumalla kriisinhallintaan, konfliktinestoihin ja rauhanvälitykseen. Tätä kaikkea Suomen tulee jatkaa myös Naton jäsenenä.

Minulle henkilökohtaisesti on tärkeä ollut myös Suomen rooli ydinasevalvonnassa. Suomen tulee jatkaa työtään myös ydinaseriisunnan edistämiseksi. Naton strateginen konsepti vuodelta 2010 linjaa, että Naton tavoitteena on ydinaseeton maailma. Toisaalta Nato katsoo, että niin kauan kuin ydinaseita on olemassa, saadakseen riittävää pelotetta puolustukseensa sekin pysyy ydinaseliittona. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Tämä kirjaus ei kuitenkaan estä Nato-maiden aktiivista toimintaa ydinaseriisuntaan liittyvissä kysymyksissä. Kaikki Nato-maat ovat muun muassa ratifioineet ydinsulkusopimuksen ja ovat sitoutuneet siihen, että ydinaseiden määrä maailmassa vähenee sopimuksen mukaisesti.

Pitkä linjamme ydinaseriisunnassa yhdistää myös Suomea ja Ruotsia. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyksien myötä kaikki Pohjoismaat kattava yhteistyö Naton sisällä tarjoaa mahdollisuuden pohjoismaisen arvopohjan mukaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan edistämiseen Natossa. Uskon, että sillä on koko Pohjois-Euroopan turvallisuutta vahvistava vaikutus. Pohjoismaisen yhteistyön tulee olla tärkeä osa Suomen Nato-profiilia.

Puhemies Matti Vanhanen: Eskelinen.

14.17 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos valtionjohdolle ja hallitukselle erityisesti hyvästä prosessista tässä kokonaisturvallisuuden linjauksen valmistelussa.

Minusta tuo ulkoasiainvaliokunnan mietintö on hyvin tasapainoinen ja tukee sitä ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa, mikä meillä on pitkä linja ollut, eli se tukee Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä turvaa meidän ulko- ja turvallisuuspoliittisen liikkumavaran ja itsemääräämisoikeuden, ja tietysti meidän vahva oma asevelvollisuus ja puolustaminen ovat tärkeitä erityisesti alueellisen koskemattomuuden näkökulmasta.

Loikkahan ei ole järin iso, jos ajatellaan taaksepäin. Me ollaan 30 vuotta tietyllä tapaa oltu Naton kumppanina ja lähes 30 vuotta EU:n turvallisuusyhteisössä jäsenenä, ja lisäksi ovat sitten nämä moninaiset ja kahdenväliset sotilasyhteistyökuviot, eli harppaus ei ole iso.

Nyt on tärkeää, kun hakemus jätetään, että sitten pidetään kiinni niistä asioista, mistä tässä nyt kaksi päivää on hyvin ansiokkaasti salissa puhuttu, eli pidetään kiinni siitä hyvästä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjasta ja kansallisesta liikkumavarasta. Omalta

osaltamme edistämme aktiivisesti ennakoivaa diplomatiaa ja vakautta hakevaa ja edistävää turvallisuuspolitiikkaa ja turvallisuustyötä. Lisäksi on tärkeää, että Suomellahan on ollut pienenä kansakuntana iso rooli myös rauhanvälitystyössä ja sen edistämisessä.

Näillä askelmerkeillä on hyvä edetä nyt sitten kohta tulevaan päätöksentekoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

14.19 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Aluksi haluan lausua kiitokset ulkoasiainvaliokunnalle ja sen puheenjohtaja Halla-aholle nopeasta asian käsittelystä. Tulen itse organisaatiosta, jossa on 60 sekunnin lähtövalmius, ja kun jossain palaa, päätökset tehdään jopa sekunneissa. Hienoa, että myös eduskunta ja ulkoasiainvaliokunta pystyvät näin nopeaan ja yhtenevään päätöksentekoon, kun tuli niin sanotusti tulipalokiire. Nato-kysymyksessä ripeys ja yhteistyö oli mahdollista, koska kyseessä on Suomen turvallisuus. Toivon, että löydämme jatkossa useamminkin turvallisuutta koskevissa kysymyksissä yhteisen sävelen, sillä kun turvallisuus on uhattuna, on syytä unohtaa puoluepolitiikka.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkynen.

14.20 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten eilen tässä salissa moni puheessaan totesi, niin itsekin totean: uusi aikakausi on alkanut. Se näkyy toisaalta näissä valtioneuvoston antamissa selonteoissa mutta ehkä vieläkin selkeämmin ulkoasiainvaliokunnan erinomaisessa mietinnössä. Kaikki nämä asiakirjat ovat poikkeuksellisen suorasanaisia ja selkeitä niin Venäjän hyökkäyspolitiikan tuomitsemisessa kuin kevään tapahtumista vedettävissä johtopäätöksissään. Luottamus Venäjään on mennyt.

Ensimmäinen ja tärkein johtopäätös on, että Suomen on rakennettava puolustusjärjestelynsä niin, että sillä saadaan aikaan suurin mahdollinen pidäke. Pidäkkeen tarkoitus on pitää meidät sotien ulkopuolella ja varmistaa jatkuva rauha. Valiokuntakäsittelyn ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnön perusteella on selvää, että Suomen oman puolustuksen vahvistamisen lisäksi vahvin mahdollinen pidäke edellyttää sotilaallista liittoutumista.

Suomen Nato-jäsenyys on ratkaisu Suomen puolustuksen vahvistamiseksi. Tarkoitus on estää sotilaallisten kriisien syttyminen. Liittoutuminen ei tarkoita ydinaseita tai Nato-joukkoja Suomessa, vaan päätämme asioista itse ja puolustamme Suomea edelleen lähtökohtaisesti itse.

Natoon liittyminen edellyttää vahvaa kansallista yksituumaisuutta. Venäjän hyökkäyksestä alkanut suuri käänne suomalaisessa kansalaismielipiteessä sekä eduskunnan perusteellisen prosessin myötä saavutettu puoluerajat ylittävä yksituumaisuus on historiallista ja myöskin jäsenyyden kannalta välttämätöntä. Myös Ruotsin ja Suomen yhteinen askellus on arvokasta ja suuri saavutus valtiojohdoltamme.

Puolustuksen ja pidäkkeen vahvistamisen osana on Nato-liittoutumisen lisäksi vahvistettava edelleen Euroopan unionin roolia ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisena toimijana. Tämä tarkoittaa ulkopoliittisesti yhtenäisempää unionia, yhteisvastuuta ja avunantoa, puolustusteollista ja logistista yhteistyötä, huoltovarmuuden yhteistä kehittämistä sekä strategisen riippumattomuuden rakentamista.

Suomen puolustuksen ja kriisinkestävyyden kannalta ydinkysymys kuitenkin on, haluammeko puolustaa maatamme. Suomalaisten maanpuolustustahto on poikkeuksellisen korkea. Maailman onnellisin kansa haluaa pitää kiinni hyvinvointiyhteiskunnastaan. Toi-

miva demokratia, turvallinen arki, laaja yleissivistys ja yhteiskunnallinen luottamus, matalat hierarkiat, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus — ne ovat asioita, joista rakentuu Suomen turvallisuuden ja puolustuksen pohja. Yhteiskunnan kriisinkestävyyden rakentaminen on siis jokapäiväistä työtä ja kaikkien meidän tehtävämme myös täällä eduskunnassa, niin kuin edustaja al-Taee eilen puheenvuorossaan hienosti toi esiin.

Lopulta suurimmat ihmiskunnan kokemat uhat ovat ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Venäjän energiariippuvuudesta irtautuminen on nyt ensisijaista ja palvelee myös fossiilisista polttoaineista luopumista. Energiaomavaraisuuden rakentaminen päästöttömien energiamuotojen varaan vahvistaa Suomen itsenäisyyttä. Se vähentää riippuvuutta ja vahvistaa elinkeinoelämämme kehitystä ja vientiä. Globaalit toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi tulevat lähivuosikymmeninä murentamaan Venäjän fossiilitalouden pohjan. Tämä tulee entisestään heikentämään Venäjän kansalaisten elintasoa ja elämää. Tällä voi olla arvaamattomia seurauksia, mikä osaltaan myös perustelee pitkäjänteistä varautumisen, myös liittoutumisen, tärkeyttä.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan on kyse etupiiripolitiikan lisäksi demokratian pelosta. Kevään aikana olemme Suomessa jälleen osoittaneet, että me emme pelkää demokratiaa, me vaalimme sitä. Suomi on osoittanut, että myös kriittisessä tilanteessa pystymme kunnioittamaan kansanvaltaa ja pitämään kiinni yhtenäisyydestä. Tälle pohjalle on hyvä rakentaa Suomen tulevaisuutta myös tässä uudessa ajassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lehto.

14.25 **Rami Lehto ps:** Arvoisa herra puhemies! Varmaan aika harva meistä osasi 23. helmikuuta ennustaa, että siitä alle kolmen kuukauden päästä meillä on tänään ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus ja kannanottoehdotus, jossa esitetään, että haemme Naton jäsenyyttä. Kiitos tästä ripeästä toiminnasta. On hienoa, että tänään täällä salissa on hyvä ymmärrys ja lähes yksimielisyys puolustusliitto Naton jäsenyyshakemuksesta ja sen jäsenyydestä. Suomen omat puolustusvoimat ja maanpuolustuskyky ovat maailman parhaimmistoa, ja suomalaisten maanpuolustustahto on korkealla tasolla, mutta näiden toimintojen lisäksi Naton leveät hartiat toisivat meille lisäturvaa arvaamattoman naapurin varalle.

En jatka tästä pitempään, jotta pääsemme äänestämään ja hakemaan jäsenyyttä todella nopeasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.26 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos ulkoasiainvaliokunnalle hyvästä ja kattavasta mietinnöstä. ja kiitos myös edustaja Tanukselle tulevaisuusvaliokunnan lausunnon esille tuomisesta puheenvuorossaan. Korostin eilen samantyyppisiä asioita omassa puheenvuorossani, ja nyt kertaan siitä vain sen verran, että tulevaisuudessa meidän olisi kyllä syytä hyödyntää ennakointityötä, jota tehdään tulevaisuusvaliokunnassa ja toki muuallakin, riskienhallinnassa ja varautumissuunnitelmien tekemisessä nykyistä enemmän. Valitettavan usein tämä laadukas ennakointityö jää hyödyntämättä, ja siksi asiat ikään kuin yllättävät meidät.

Arvoisa puhemies! Olemme tekemässä nyt suurta ulko- ja turvallisuuspoliittista suunnanmuutosta, ja siksi on hyvä, että asiasta keskustellaan täällä eduskunnassa perusteelli-

sesti ja toinen toistemme mielipiteitä kunnioittaen. Vastakkaisten näkökantojen kunnioittaminen on tärkeää myös kansallisen yhtenäisyyden säilyttämiseksi.

Itse kuulun niihin edustajiin, jotka ovat joutuneet käymään asian perusteellisesti läpi myös omassa mielessään, sillä aiemmin olen vastustanut Nato-jäsenyyttä. Kuitenkin seurattuani muun muassa tulevaisuusvaliokunnassa usean vuoden ajan Venäjän politiikan muuttumista aloin jo viime syksynä pohtimaan, että Suomessa on avoimesti puhuttava myös Natoon liittymisen mahdollisuudesta. Se, mitä tapahtui Ukrainassa Venäjän brutaalin hyökkäyksen jälkeen, on vahvistanut ajatustani entisestään, ja nyt täällä eduskunnassa saamani laaja-alainen tieto Natoon liittymisen riskeistä ja hyödyistä vahvisti lopullisen mielipiteeni muutoksen. Jokaisen itsenäisen valtion keskeinen tehtävä on pitää huolta omasta turvallisuudestaan, ja tästä näkökulmasta olen vakuuttunut siitä, että Natoon liittyminen on parempi vaihtoehto kuin olla siihen liittymättä. Uskon, että yhdessä toisten kanssa pystymme paremmin takaamaan turvallisuutemme kuin yksin — toki unohtamatta sitä, että kansallinen puolustuskyky vahvan maanpuolustustahdon ohella muodostaa turvallisuutemme selkärangan.

Täällä on näinä kahtena päivänä puhuttu paljon resilienssistä erityisesti kriisinsieto- ja selviytymiskyvyn näkökulmasta. On kuitenkin tärkeää oivaltaa, että resilienssi tarkoittaa myös sopeutumista uuteen tulevaisuuteen ja jopa aktiivista tulevaisuuteen vaikuttamista ja sen tekemistä. Joudumme kohtaamaan nyt kaikki nämä resilienssin muodot. Meidän täytyy selviytyä yhdessä niistä uhkailuista ja erilaisesta häirinnästä ja kiusanteosta, joita Venäjän taholta tulemme kohtaamaan lähitulevaisuudessa harmaalla vyöhykkeellä ollessamme, eli kun odotamme Naton vastausta hakemukseemme. Informaatiovaikuttamisen tarkoituksena on luoda jännitteitä ja vastakkainasettelua ihmisten keskuuteen. Nyt meiltä kaikilta vaaditaan malttia ja medialukutaitoa.

Tämän lisäksi meidän tulee keskustella ja päättää, millainen jäsen haluamme olla Natossa. Itse ajattelen, että Suomen rooli Natossa on jatkossakin rauhan ylläpitäminen ja rauhanturvaamiseen osallistuminen eri tavoin. Toisaalta emme vielä tiedä, miten Ukrainan tilanne kehittyy ja mitä siitä pitkittyessään seuraa. Huolestuttava uhkaskenaario on, että Venäjän toiminnan takia maailmaa uhkaa ruokakriisi, joka taas lisää pakolaisuutta. Tähän kielteiseen skenaarioon meidänkin on varauduttava.

Arvoisa puhemies! Suomen sisällä suuri muutos on tapahtunut Itä-Suomessa Venäjän rajan läheisyydessä. Siellä on totuttu elämään ja käymään kauppaa rajan kahta puolen vapaasti liikkuen. Onkin tärkeää, että Itä-Suomi saa tukea tähän muuttuneeseen tilanteeseen, kun kaupankäynti ja matkailu tyrehtyvät. Toivon myös, että joskus tulevaisuudessa hyvä yhteistyö rajan molemmin puolin voisi taas jatkua.

Puhemies! Yhteiskunnat ovat kautta aikojen muuttuneet ja kehittyneet erilaisten kriisien kautta ja niistä selviytymällä. Suomi on nyt uuden edessä. Mitä kaikkea se tuo tullessaan, sitä me emme tiedä, mutta Suomi ja me suomalaiset tulemme selviytymään yhdessä ja yhteen hiileen puhaltaen. Yhdessä toimien voimme olla myös Natossa jäsenenä ihmisoikeuksien puolustaja sekä rauhan edistäjä ja rauhantyötä tekevä valtio. Se on meidän ydinosaamistamme, ja se on meidän ydintehtävämme. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

14.30 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Me kun vääjäämättä ollaan Natoon menossa — se nyt ei tietysti varmaan ole kovin epäselvää — ainoa asia, mikä huolestuttaa tästä

jatkoon, on se, kuinka paljon me kunnioitamme toistemme mielipiteitä näistä asioista, koska tilanne on se, että meillä jokaisella on oma mielipide, ja joskus ne mielipiteet ovat täysin päinvastaisia, mutta tässä tilanteessa kukaan ei kuitenkaan voi missään nimessä sanoa olevansa varmasti oikeassa.

Pelkään myös sitä, että täällä alkavat samppanjat poksumaan, kun vihdoin päästään Natoon, vaikka oikeasti tämä ei ole missään muodossa hieno asia, koska näitten sotien ynnä muitten takiahan me ollaan vääjäämättä jouduttu tälle tielle. Toivoisin oikeasti, että lopetettaisiin toistemme syyttely siitä, mitkä ovat oikeasti ne mielipiteet, minkä takia kukakin on oman puolensa valinnut. Henkilökohtaisestikin olen vaihtanut jopa mielipidettä asiassa, ja olen kauhulla katsonut esimerkiksi sosiaalisen median keskustelua, millä tavalla siellä toista puolta oikeasti niin sanotusti lyödään.

Paljon puhutaan — myös tänään on puhuttu — siitä, että meillä on vankkumaton kansan tuki tässä takana. Minä en oikeastaan allekirjoita sitä, koska me ei olla sitä kansan tukea kyllä mistään oikeasti kysytty, vaan me nojataan omaan tulkintaamme siitä, miten ihmiset ovat asioihin suhtautuneet. Me ei voida parin Yleisradion gallupin takia tehdä kauhean pitkällä olevia johtopäätöksiä, joilla me voitaisiin perustella näitä asioita. Tiedän kyllä omastakin henkilökohtaisesta äänestäjäkunnastani ja kannattajakunnastani siitä, että suurin osa on sitä mieltä, että he ovat menossa Natoon, mutta me ei voida oikeasti niitä argumentteja mielestäni oikein kauheasti käyttää kuitenkaan, koska muuten meidän pitäisi järjestää se kansanäänestys. Kyllä tämä koko päätös oikeasti on kuitenkin niin meidän kahdensadan kuin muidenkin ihmisten omissa päissä käyty läpi, mitä asiasta kukakin on mieltä.

Arvostetaan jatkossakin kaikkien omia mielipiteitä tämän asian ympärillä. — Kiitos. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hyvä puhe! — Hieno puhe! — Kiitos!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee.

14.33 **Hussein al-Taee sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Ministerit! Ensin muutama sana kunniavelasta. Eilen kansanedustaja Noora Koponen havahdutti, kun mainitsi sen siinä seiskan aikaan illalla, ja jäin sitä kyllä yön yli ja aamulla vielä pohtimaan: olemme kunniavelassa ukrainalaisille, jotka taistelevat tällä hetkellä ja kuolevat koko Euroopan vakauden ja rauhan puolesta, myöskin suomalaisten, ja vähintä, mitä voimme tehdä, on tukea Ukrainaa niin monipuolisesti kuin vain kykenemme.

Suomellehan tässä ei ole oikeastaan jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin hakea ja pyrkiä Natoon. Siinä kohtaa, kun Venäjä käytännössä määrittää, ettei Nato laajenisi itään, se on merkki meille, että joku ulkopuolelta käsin pyrkii rajoittamaan omaa kykyämme tehdä päätöksiä omista asioistamme, ja se on merkki siitä, että siihen on vastattava. Sen jälkeen, kun Venäjä hyökkää vielä suvereeniin maahan Ukrainaan, laajentaa sitä hyökkäystä ja pyrkii valloittamaan sen pääkaupungin yrittäen orjuuttaa sen kansan, tuli viimeinen viesti siitä, että tilanne on Suomessa muuttunut, niin Suomessa kuin Ruotsissakin, ja että itse täytyy tehdä päätös liittyä puolustusliittoon, jotta sota ei Ukrainasta laajenisi muualle, ei ainakaan tänne Suomeen. Siinä mielessä Naton kannattaminen on itse asiassa ainakin itselleni ollut hyvin selkeä päätös, varsinkin helmikuun 24. päivän tapahtumien jälkeen.

Sitten ehkä tulevaisuutta ajatellen haluaisin sanoa yhden sanan Kiinasta: Kiinahan pyrkii tällä hetkellä hyvin vankasti hallitsemaan maamineraaleja. Se on ostanut pörssejä ja oikeuksia erilaisiin kaivoksiin. Se katsoo, että seuraava teollistumisen aikakausi olisi sellainen, jossa Kiina olisi keskiössä nimenomaan sen vihreän siirtymän kautta. Se maa pyrkii ti-

lanteeseen, jossa olisi vaikeata teollistua eteenpäin, tehdä vihreätä siirtymää, eli Kiinalta kysyttäisiin ensin. Yhdysvalloista voidaan olla montaa mieltä, mutta Yhdysvalloissa on kuitenkin vaalit, siellä on instituutioita ja voidaan luottaa myöskin siihen, että heillä on ihan oikeita oikeudellisia käytäntöjä. Siellä on myöskin mediaa, jolla on paljon vapauksia. Kiinasta me emme oikeastaan tiedä paljon mitään, koska meidän on vaikea ymmärtää sitä. Sieltä ei ulospäin paljoa kerrota, ellei ole jo valmiiksi sovittu, mitä kerrotaan. Siinä mielessä koen vahvasti, että siinä missä Venäjä on tällä hetkellä uhka suomalaisille ja eurooppalaisille toiminnallaan, niin Kiina tulee olemaan yhtä suuri ellei vakavampi uhka tulevaisuudessa, ja se ei ole kuitenkaan Suomen eikä Euroopan eikä maailman etu, että vihreä siirtymä on pitkälti Kiinan omissa käsissä. Suomellehan tämä Nato-päätös — mahdollinen jäsenyys, toivottavasti siihen pääsemme — on lisätyökalu suomalaiselle ulkopolitiikalle pyrkiä vaikuttamaan siihen, ettei talousblokkeja syntyisi vaan rauhantyöllä, rauhanvälitystyöllä, konfliktien ehkäisyllä, hyvällä dialogilla ja keskustelulla voitaisiin myöskin vaikuttaa siihen, että maailma ei kaksinapaistuisi uudelleen.

Sitten lopuksi vielä yksi sana siitä kunniavelasta: Nythän meitä vähän testataan Turkin toimesta siitä, olemmeko me valmiita luopumaan joistain meille tärkeistä arvoista, ja jos teemme myönnytyksiä väärässä kohdassa, erityisesti niin, että hylkäisimme kurdit... Heillehän olemme kunniavelassa siitä, että he taistelivat Isistä vastaan, terrorismia vastaan myöskin Euroopan turvallisuuden korostamiseksi, juuri kuten ukrainalaiset. Toivon todella, että se keskustelu Turkin kanssa on rakentavaa, niin kuin se varmasti tulee olemaankin, mutta tässähän nyt meitä testataan, olemmeko me se maa, joka pysyy siinä rauhanvälitysagendassaan, korostaa demokratiaa, korostaa ihmisyyttä, ihmisoikeuksia, vai olemmeko se maa, joka murtuu siinä kohtaa, kun omat intressit ovat vaarassa. Toivon todella, että pystyisimme lähettämään selkeän viestin, että me emme käy kauppaa ihmisillä, emme ainakaan niillä, jotka ovat taistelleet meidän puolestamme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Löfström.

14.38 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Utrikesutskottet slår fast att Finlands anslutning till Nato inte inverkar på Ålands ställning, som grundar sig på internationella avtal. Ålands ställning utgör heller inget hinder för anslutning. Demilitariseringen respekteras och Åland behåller sin folkrättsliga ställning. Finland kommer att fortsätta ha god beredeskap för att försvara Åland.

Arvoisa herra puhemies! Suomen liittyminen Natoon ei vaikuttaisi Ahvenanmaan kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaan asemaan, eikä se ole esteenä liittymiselle Natoon. Demilitarisointia kunnioitetaan, ja Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellinen asema säilyy.

Haluan kiittää ulkoasiainvaliokuntaa hyvästä työstä ja siitä, että valiokunta on kuullut Ahvenanmaan maakuntahallitusta asiantuntijoinaan. Haluan myös jälleen kiittää koko hallitusta ja ulkoministeriä erinomaisesta yhteistyöstä Ahvenanmaan itsehallinnon kanssa koko tämän prosessin aikana. Hallituksen ja valtionjohdon työ on ollut esimerkillistä myös tältä osin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

14.39 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Terveen demokratian merkki on se, että se sietää erimielisyyksiä ja antaa erimielisyyksille tilaa. Arvostan suuresti niitä muiden puolueiden kansanedustajien puheenvuoroja, joissa he ovat antaneet arvoa sille, että Nato-jäsenyyttä on mahdollista kritisoida myös järkiperustein, rakentavasti ja asiallisesti ja että se on demokratiassa tärkeää ja kunnioitettavaa. Tästä näkökulmasta juuri kuultu edustaja Laakson puheenvuoro oli itse asiassa erittäin tärkeä.

On hyvä muistaa, että kansan nopean kannanmuutoksen jälkeenkin meillä on edelleen merkittävä määrä ihmisiä, jotka suhtautuvat Nato-jäsenyyteen kriittisesti tai kielteisesti sitä vastustaen. On myös merkittävä määrä ihmisiä, jotka eivät tiedä kantaansa ja jotka epäröivät. Demokratiassa myös näille näkemyksille on oltava tilaa ja kanava. Minä toivon, että tulevaisuudessa Suomen Nato-jäsenyydestä ja sen sisällöistä ollaan valmiita keskustelemaan avoimesti ja kriittisesti myös nuoren sukupolven näkökulmia kuunnellen.

Nyt nuoret ovat jääneet julkisessa keskustelussa paitsioon. Se on todella harmillista, sillä juuri heidän tulevaisuuttaan tässä rakennamme ja juuri he elävät tämän päätöksen kanssa pisimpään. Kyselyiden mukaan juuri nuori sukupolvi, erityisesti alle 24-vuotiaat naiset, suhtautuu jäsenyyteen kriittisimmin. Kun jokainen kokee tulevansa kuulluksi, lisäämme osallisuutta yhteiskunnassa ja luomme vakautta ja yhtenäisyyttä. Näin olemme vahvempia sietämään kriisejä myös tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru, Pauli.

14.41 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos arvokkaasta keskustelusta ja kiitos puheenjohtaja Halla-aholle erinomaisesta puheenjohtajan työstä ulkoasiainvaliokunnassa, jonka työhön sain osallistua.

Ministereiltä kysyn kysymyksen, joka koskee sanojen määrittelyä. Meillähän on puolustusvaliokunta, meillä on puolustusministeri, puolustusministeriö, meillä on myös Puolustusvoimat, teemme määräajoin puolustusselontekoja, osallistumme EU:n turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen kehittämiseen, ja valiokunnan kannanottoehdotus on ehkä vähän tämmöinen neutraalimpi ”Suomi hakee Pohjois-Atlantin liittoon”, ei siis sanota puolustusliittoon, mutta ei todellakaan myöskään sanota sotilasliittoon. Ja itseäni on hieman häirinnyt julkisessa keskustelussa, mediassa esiintyvä keskustelu, ja myös täällä salissa tänään esimerkiksi vastaehdotuksessa, tai Mustajärven esityksessä, puhutaan sotilasliitosta. Kysyn ministereiden mielipidettä siitä, mikä on teidän mielestänne paras ja toimivin käännös. [Erkki Tuomiojan välihuuto] — Niin, Tuomioja tässä jo intoutui vastaamaankin tai halusi vastata. — Mutta kysyn nyt kuitenkin ministereiltä, mikä on teidän näkemyksenne siitä, mikä on paras ja reiluin tapa kutsua Pohjois-Atlantin liittoa: onko se puolustusliitto tai sotilasliitto vai neutraalisti Pohjois-Atlantin liitto? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

14.43 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän itsekin tästä keskustelusta. On hyvin tärkeää, että olemme perusteellisesti keskustelleet ja edelleen keskustelemme Natosta ja siihen liittymisestä. Kansanvallan kannalta on aivan välttämätöntä, että kaikilla on ollut mahdollisuus sanoa näkemyksensä ja perusteensa. Isot ratkaisut tehdään yhdessä.

Arvoisa puhemies! Vapaa ja avoin keskustelu on erityisen tärkeää myös jatkossa, kun hakuvaihe alkaa, ja on edelleen tärkeää huomata se, mistä täällä on hyvin sanottukin, että

erilaisille näkemyksille tulee olla tilaa niin kansanedustajien kuin kansan keskuudessa. Ulkoasiainvaliokunta toteaa mietinnössään liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnon tavoin, että luotettavalla tiedonvälityksellä ja joukkotiedotusvälineillä on suuri merkitys hybridivaikuttamisen ja informaatiovaikuttamisen minimoimisessa. On erittäin tärkeää, että kansalaisilla on saatavilla luotettavaa ja ajantasaista tietoa myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Tällä eduskuntakaudella erityisesti koronatoimet ja nämä turvallisuuteen ja Natoon liittyvät keskustelut ovat muistuttaneet, että meillä on kyky hakea voimaa ja vakautta yhteistyöstä. Se on maamme vahvuus. Yhteiskuntamme eheyttä tulee edelleen vaalia. Pidetään kaikki mukana, ja pidetään kiinni siitä, mistä olemme täällä hyvin monipuolisesti keskustelleet, että huolehdimme omasta maanpuolustuksesta, huolehdimme huoltovarmuudesta.

Arvoisa puhemies! En usko, että mikään liittouma tässä maailmassa on ikuisesti kestävä. Siksi meidän on huolehdittava edelleenkin siitä, että olemme myöskin puolustuksellisesti vahvoja.

Arvoisa puhemies! Kansanvallan toteutumisen kannalta ulkoasiainvaliokunnan kannanotto kokonaisuutena on hyvin arvokas ja kannatettava.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Yrttiaho.

14.45 **Johannes Yrttiaho vas:** Puhemies! Suomi on liittymässä sotilasliitto Natoon ehdoitta. Ruotsi, päättäessään aloittaa neuvottelut, on toisella linjalla. Ruotsin kanta on, ettei sen alueelle sijoiteta ydinaseita eikä pysyviä Naton joukkoja tai tukikohtia. Suomi, joka on nyt ydinaseeton, ei Natoon liittyessään sulje pois ydinaseita tai tukikohtia.

Suorastaan surkuhupaisaa on, kun väitetään Natoon liityttävän myös siksi, että voitaisiin toimia ydinaseettoman Pohjolan puolesta. Marinin hallitus ei ottanut askeltakaan edistääkseen hallitusohjelmaan kirjattua YK:n ydinasekieltosopimusta. Syy on nyt selvä: hallitus ei halunnut luoda esteitä maamme Nato-jäsenyydelle. Hallitus on liittämässä Suomen ydinaseblokkiin, jonka yksikään jäsen ei ole hyväksynyt YK:n ydinasekieltosopimusta. Nato on ilmoittanut vastustavansa sopimusta. Eli lyhyesti ja ollaksemme rehellisiä: hallitus sallii Suomen luopuvan ydinaseettomuuden politiikasta mutta antaa samalla suomalaisille kuvan, jonka mukaan työ ydinaseettomuuden puolesta jatkuu. Eihän se jatku.

Ministeri Haavisto, Turkki-kysymyksestä te vaikenitte, kunnes ongelmat ovat nyt kaikkien silmillä. Käykö ydinaseiden kanssa samoin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kautto.

14.47 **Juho Kautto vas:** Arvoisa puhemies! Kun tänään teemme päätöksen hakea Naton jäseneksi, toivon, että poliittinen ja julkinen keskustelu kääntyy siihen, millainen Natomaa me haluamme olla.

Mielestäni on keskeistä, ettemme tuo ydinaseita tai Naton pysyviä joukkoja maahamme. Ydinaseiden tuonnin lainsäädäntömme kieltääkin, mutta tässä salissa niitä lakejakin voidaan muuttaa. On aivan selvää, että ydinaseiden tuominen itärajallemme nostaa jännitteen äärimmilleen, ja tätä tuskin kukaan meistä haluaa. Meidän on myös jatkettava rauhan puolesta toimimista ja ehdotonta ihmisoikeuksien puolustamista myös Naton jäsenenä. Emme saa ummistaa silmiämme myöskään Nato-maiden ihmisoikeuksien polkemiselta, mitä myös tapahtuu.

Itse jäsenyyden hakemisessa voi olla perustellusti sekä puolesta että vastaan, ja emme ole kukaan yhtään enemmän tai vähemmän isänmaallisia riippumatta siitä, mihin ratkaisuun päädymmekin. Itse olen ainakin nähnyt myös asiantuntijoiden lausuntoja, joissa sotilaallista liittoutumista ei pidetä perusteltuna. Voin myös sanoa, ettei julkinen keskustelu ole ollut mitenkään hedelmällistä, sillä esillä on ollut liiaksi vain Naton myönteiset seikat eikä sen riskeistä ole käyty kovin laajaa keskustelua.

Toivottavasti kunnioitamme kuitenkin toistemme äänestyspäätöstä, sillä se päätös ei ole useille meistä helppo. Moni meistä on joutunut punnitsemaan vuosikymmenten aikaiset periaatteet uusiksi, sillä maailma ja turvallisuustilanne ovat muuttuneet todella nopeasti. Näin olen tehnyt itsekin, ja sen mukaisesti toimin äänestyksessä. Minulle tämä päivä ei ole todellakaan mikään riemun päivä, sillä olen äärimmäisen pettynyt ja surullinen, että joudumme tällaista päätöstä edes käsittelemään. En voi muuta kuin toivoa, että valitsemme oikein lastemme ja lastenlastemme tähden.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

14.49 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy suuri kiitos antaa Suomen pitkäjänteiselle ulkopolitiikalle ja diplomatialle siitä, miten hienosti tämäkin prosessi on hoidettu. Mutta mistä se kiitos tulee? Se tulee siitä, että koko läntinen maailma on nähnyt tämän Suomen Nato-jäsenyysprosessin erittäin positiivisena, ja eihän se näin olisi, jos Suomi ei olisi aikanaan hoitanut maan profiilia hyvin ulkomaailmaan nähden. Varmaankin tällä tiellä tullaan jatkamaan.

Oikeastaan käytän tämän puheenvuoron sen takia, että jos ja kun olemme sitten aikanaan Nato-jäseniä, niin meillä ei ole mitään syytä olla jatkamatta Suomen pitkää ulkopoliittista ja diplomaattista linjaa, eli meidän pitää pitää hyvät suhteet sekä länteen että itään. Valitettavasti itään päin tämä suhteitten hierominen, ainakin Venäjän nykyisen johdon ja nykyisen johdon linjan vallitessa, on hankalaa. Mutta kyllähän meidän täytyy tulevaisuuteen katsoa, ja sitten kun Venäjällä linja muuttuu ja johto muuttuu joskus, niin en näe mitään syytä, miksi me emme Nato-jäsenenäkin harjoittaisi yhteistyötä niin kulttuurin kuin kaupan ja monen muun suhteen Venäjän kanssa. Tämäkin täytyy tässä salissa rehellisesti sanoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kvarnström.

14.50 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää ulkoasiainvaliokuntaa tärkeästä ja kannatettavasta mietinnöstä. Siinä on erittäin tärkeä kirjaus, että varautumisen ohella Suomi pyrkii osaltaan edistämään riittävin resurssein myös vuoropuhelua, diplomatiaa, asevalvontaa, aseriisuntaa sekä konfliktien ratkaisua ja rauhan rakentamista. Valiokunnan tavoin toivon myös, että eduskunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaisesti Suomi hakee Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä. Ratkaiseva arviointi on, että liittymällä puolustusliitto Natoon Suomi vahvistaisi omaa turvallisuuttaan muuttuneessa toimintaympäristössä.

Toisessa selonteossa todetaan, että Suomen Nato-jäsenyys vahvistaisi Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta. Kynnys sotilaalliseen voimankäyttöön Itämeren alueella ja Suomen lähialueilla kasvaisi. Me tiedämme jo, että Baltian maiden Nato-jäsenyys on tuonut lisää vakautta. Nato-jäsenyys on nyt tarpeellinen Suomellekin. Vaikka

ratkaisu lyhyellä aikavälillä voi aiheuttaa jännitteitä, niin se luo pitkällä tähtäimellä vakautta, ja vakaus tarkoittaa rauhaa ja rauha on meidän tärkein tavoitteemme.

On tietenkin surullista, että on sota Euroopassa. Kukaan meistä ei haluaisi tätä geopoliittista tilannetta. Nyt joudumme tekemään strategisen päätöksen melkein jopa kriisinhallinnan tahdissa, vaikka korostan, että prosessi onkin ollut toimiva ja riittävä ja tietoa löytyy ja keskustelu on ollut laajaa. On hienoa, että meiltä löytyy päättäväisyyttä, toimintakykyä, laajaa yhteisymmärrystä ja myös avointa ja kunnioittavaa keskustelukulttuuria. Myös tulevaisuudessa pidämme kiinni periaatteistamme ydinaseista ja aseviennistä, teemme aktiivista rauhantyötä. Meidän tulee jatkaa ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja korostaa kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tärkeyttä ja kansainvälisen oikeuden noudattamista.

Arvoisa puhemies! Ruotsi on meidän tärkein yhteistyökumppanimme ja läheisin ystävämme nyt ja tulevaisuudessa. On ilahduttavaa, että Suomi ja Ruotsi etenevät samassa tahdissa ja samaan suuntaan. Se on molempien maiden intressissä.

Ärade talman! Det är viktigt och glädjande att Finland och Sverige går i samma takt, i samma riktning i frågan och stärker vårt samarbete precis som det nordiska samarbetet i stort. Norden kan, förstärkt med försvarspolitisk enhetlighet, verka för diplomati och internationell solidaritet. Vi har en bred syn på säkerhet, vilket kommer att behövas i framtiden då olika fenomen blir alltmer sammanbundna på komplicerade sätt, också säkerhetspolitiskt. Vi behöver hålla fast vid fokus på mänskliga rättigheter, jämställdhet och välfärd, på en ambitiös klimatpolitik och värna om våra principer om kärnvapen och vapenexport och mänskliga rättigheter.

Ärade talman! Statsledningen och utrikesutskottets betänkande tar ställning för att ansöka om Natomedlemskap. Jag stödjer detta val efter noggrant övervägande. Jag har funderat på frågan varje dag sedan den 24 februari i år. Redogörelser, expertutlåtanden och diskussioner och debatter samt läsning av böcker och artiklar i ämnet har stärkt min övertygelse om att Finland bör gå med i Nato nu. Det säkerhetspolitiska läget har förändrats i grunden. Nu måste vi göra allt vi kan för att stärka stabiliteten, och all information och kunskap jag inhämtat i år stödjer tanken att ett Natomedlemskap är en nödvändig väg att gå nu.

Största vikt måste läggas vid att undvika och förebygga riskerna för krig överlag och särskilt risken för kärnvapenkrig i världen. Här gäller det att skilja på spänningar och stabilitet: Det som ökar spänningar på kort sikt kan öka stabilitet över tid. Jag kommer därför att rösta ”ja” och fortsätta arbeta för nedrustning och fred och diplomati, precis som till exempel Norge gjort föredömligt som Natoland.

Jag vet att jag inte fattat beslut lättvindigt utan gjort mitt bästa för att göra en klar bedömning, och jag kan inte uttrycka det hela som att jag nu vore ivrig och lättad. Vad jag vet är detta: Att gynna freden genom att försöka öka stabiliteten utifrån ett läge som aldrig borde ha uppstått, det är min avsikt då jag ger mitt samtycke till Finlands ansökan om medlemskap i Nordatlantiska fördragsorganisationen, och jag har respekt för de som kommer fram till en annan slutsats i sin bedömning om vad som bäst gynnar freden. — Kiitos, tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.55 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Pauli Kiuru täällä avasi keskustelun siitä, mitä me olimme ulkoasiainvaliokunnassa pohtineet: millä nimikkeellä North

Atlantic Treaty Organizationia eli Natoa kutsutaan, onko se sotilasliitto-nimi oikea vai puolustusliitto-nimi oikea. Meillä on tilanteita elämässä, että me annamme asialle nimen, joka joissain tilanteissa ei vastaa sisältöä, ja tästä meillä on esimerkkeinä, että käydään sotaa, jota ei haluta kutsua sodaksi, tai liittoudutaan sotilaallisesti mutta ei halutakaan liittoutua sotilasliittoon vaan johonkin muuhun. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Nato käyttää itsestään englanniksi nimitystä military alliance. Voidaan tietysti käyttää myöskin nimitystä Pohjois-Atlantin sopimusjärjestö, jos halutaan käyttää sitä suoraa nimikettä, mikä siinä on taustalla. Mutta minä tunnistaisin edustaja Pauli Kiurun näkemyksen sieltä kulmasta, että itsekin kutsuisin Natoa lähtökohtaisesti puolustusliitoksi mieluummin kuin sotilasliitoksi, koska meidän motivaatiomme liittyä tuohon järjestöön on nimenomaan puolustuksellinen, ja kun se on siinä se kulma, niin silloin tietysti on houkutus käyttää sanaa puolustusliitto, koska se on se meidän tarkoitusperämme. Hallitus on valinnut täällä vähän toisen tien, kun se on alkanut puhumaan Pohjois-Atlantin liitosta, [Timo Heinonen: Pääministeri puhui puolustusliitosta!] mikä ratkaisee tämän dilemman sitten omalla tavallaan.

Tähän kätkeytyy nyt toinen asia, jonka halusin, arvoisa puhemies, nostaa tässä vielä esille, jossa myöskin ulkoasiainvaliokunta löysi hienon kompromissiratkaisun asetelmassa, jossa me nimenomaan olemme liittoutumassa sotilasliittoon mutta nimenomaan puolustuksellisista lähtökohdista, myöskin niistä puolustuksellisista lähtökohdista, jotka eivät ole ainoastaan Suomen intresseistä puolustaa omaa itseänsä, sillä onhan meillä myöskin tämä kollektiivinen puolustusvastuu. Suomen historian synkimmät vaiheethan ovat olleet sitä, kun me olemme joutuneet muiden sotiin mukaan tilanteessa, jossa jotkut ulkopuoliset toimijat käyttävät Suomen aluetta, ja sen takiahan meillä on valtiosopimustasoisesti ja muuallakin määritelty se, että Suomen aluetta ei voida käyttää hyökkäystarkoituksiin tai vihollisuuksiin ketään kohtaan. Nyt kun meillä on tämä kollektiivinen puolustusvastuu, niin tämä puolustuksellinen lähestymistapa, mikä meillä on, on hienosti muotoiltu, ja haluaisin sen tässä vielä lukeakin viimeiseksi: ”Se ei muuta lähtökohtia siitä, miten Suomen aluetta jatkossakin käytetään vain YK:n peruskirjan ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaisesti.” Siinä on lähtökohtana nimenomaan puolustuksellisuus ja Suomen oma turvallisuus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tuomioja.

14.58 **Erkki Tuomioja sd:** Herra puhemies! Kunnioitan edustaja Yrttiahon näkemystä itse asiasta — vaikka olen päätynyt toisenlaiseen tulokseen. Toivoisin kuitenkin, että ei nyt käytettäisi perusteena sitä, että tämä tarkoittaisi ydinaseriisunnan tavoitteesta luopumista. Nato on kylläkin ydinasepelotteen varassa toimiva, ja me olemme menossa tämän pelotteen mukaiseen järjestöön, mutta tämä on väistämätöntä niin kauan kuin ydinaseita on olemassa. [Ben Zyskowicz: Oikein!] Kaikkia viittä ydinasevaltiota, niin Venäjää, Kiinaa, Ranskaa, Brittejä kuin Yhdysvaltoja, yhdistää sen vastustus, että ydinaseriisuntaa ryhdyttäisiin toimeenpanemaan, mutta meillä on toisenlainen näkemys, ja se näkemys varmasti jatkuu myöskin Natossa.

Huomauttaisin, että ei tämä ydinaseiden täyskieltosopimus, joka YK:ssa on neuvoteltu, ole este Nato-jäsenyydelle, jos me niin haluamme harkita. Miksi muuten viime vuonna yli 50 Yhdysvaltain liittolaismaiden ja Nato-maiden entistä pää-, ulko- ja puolustusministeriä ja kaksi Naton pääsihteeriä allekirjoitti vetoomuksen siitä, että kaikki ydinaseettomat maat liittyisivät tähän ydinaseiden täyskieltosopimukseen? Minusta annetaan väärää tietoa sil-

loin, sillä se on poliittinen kysymys, jossa me tulemme käyttämään ja meidän täytyy käyttää sitten jatkossakin omaa harkintaa siinä, millä lailla me parhaiten ydinaseriisuntaa pystymme edistämään tilanteessa, jossa on käynnissä nyt varustelukilpailu myöskin ydinaseiden lisäämiseksi ja uusien ydinasejärjestelmien kehittämiseksi. Siksi en näe, että millään tavoin voisi missään vaiheessa sellaista tilannetta syntyä, jossa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta parannettaisiin sillä, että täällä olisi ydinaseita — päinvastoin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.00 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Terveisiä Viron parlamentin Suomen ystävyysryhmältä, he olivat täällä seuraamassa erittäin myönteisinä ja kiinnostuneina tätä meidän tämän päivän keskustelua.

Eilen kävimme pitkän keskustelun Nato-jäsenyydestä. Haluan nostaa nyt vain muutaman ajatuksen turvallisuusympäristön kokonaiskuvasta.

Tiedämme, että sota Ukrainassa aiheuttaa seuraavan ruokakriisin, kun Ukrainan ja Venäjän tuotanto ei suurelta osin pääse maailmanmarkkinoille. Kärsijöinä ovat etenkin Lähi-idän ja itäisen Afrikan maat. Myös energian ja kulutustuotteiden, tavaroiden, hinnat ovat nousseet. Hinnannousut ja nälänhätä ja yksipuolinen ruoansaanti osuvat kaikista köyhimpiin ihmisryhmiin ja saattavat lietsoa kapinaa, kansannousuja jopa arabikevään tapaan. Pakolaisuus myös muualta kuin Ukrainasta lisääntyy. Taustalla vaikuttavat myös ilmastonmuutos ja koronapandemian hoito, jotka haastavat monen maan kehitystä ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Mietinnössä painotetaankin, että Suomen tulee jatkossa kiinnittää enenevässä määrin huomiota sodan vaikutuksiin myös globaalilla tasolla ja jatkaa laajaan turvallisuuskäsitykseen perustuvaa ulko-, turvallisuus- ja kehityspolitiikkaa ja huolehtia humanitäärisen avun tarpeisiin vastaamisesta. Konfliktien juurisyihin pitää puuttua sekä edistää konfliktien ennaltaehkäisyä, aktiivista diplomatiaa ja rauhanrakentamista. Tämä lähestymistapa ei ole ristiriidassa Nato-jäsenyyden kanssa vaan lähtökohta turvallisuuden rakentamiselle, jota Nato-jäsenyys tässä turvallisuustilanteessa Suomen ja Pohjolan osalta vahvistaa.

Kiitos vielä lopuksi valiokunnan jäsenille hyvästä yhteistyöstä mietintöä valmistettaessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.02 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pohjois-Atlantin puolustusliitto suojelee yhteistä läntistä perintöämme: kulttuuria ja sivistystä, jotka perustuvat vapauteen, demokratiaan ja oikeusvaltioon. Voimme elää rauhassa. Varmistamme isänmaan turvallisuuden lapsillemme ja lastemme lapsille.

Nato-jäsenenä Suomi voi edelleen välittää ja turvata rauhaa. Suomi voi rakentaa yhteistyötä pitkällä juoksulla myös naapuri Venäjän kanssa. Kun kaikki Pohjoismaat kuuluvat puolustusliittoon, se avaa suuren mahdollisuuden syventää pohjoismaista yhteistyötä. Meillä on erittäin hyvät edellytykset kehittyä nyt kohti maailman integroituneinta, kestävintä Pohjolaa, nyt myös kohti turvallista Pohjolaa. Toivon, että tähän kehitykseen otetaan mukaan kiinteästi myös Baltian maat — erityisesti veljeskansamme Viro, jonka edustajia on ollut tänään täällä vieraanamme.

Tämä on historiallinen päivä. Lämmin kiitos rakentavasta ja parlamentaarisesta työskentelystä. Kiitos, arvon puhemies, prosessin selkeästä johtamisesta. Historian kulku on lopulta korkeimman kädessä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen Kimmo. [Eduskunnasta: Kiljunen sanoo viimeisen sanan taas!]

15.03 **Kimmo Kiljunen sd:** En halua sanoa viimeistä sanaa välttämättä. [Naurua] Haluan sanoa sen, mikä tässä... [Välihuutoja] — Kiitokset, meillä on puheoikeus eduskunnassa. Meillä on puheoikeus täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Kolme Pohjoismaata on liittynyt sotilasliitto Natoon. Nämä kolme maata eivät ole asettaneet mitään varaumia liittyessään Naton jäseneksi, mutta ovat tehneet omat rajoitteensa koskien ydinaseita: Tanska, Norja ja Islanti. Meillä on kaksi muuta Nato-maata, jotka myöskin ovat asettaneet perustuslain tasolla rajoitteen. Liettua on asettanut ydinaserajoitteen ja Espanjassa, joka ei sodan eikä rauhan aikanakaan salli ydinaseita, järjestettiin kansanäänestys tästä asiasta, ja tämä on se lähtökohta.

Minulta on kysytty ja on pohdittu tätä kysymystä: kyllä vai ei sotilaalliselle liittoutumiselle? Tosiaankin kirjoitin kirjan. Siinä kirjassa viimeisissä sanoissa, pohdittaessa kysymystä kyllä vai ei, minä vastasin: minä tunnen Javierin ja olen hänen kanssaan samaa mieltä. Javier Solana on entinen Espanjan ulkoministeri. 1982 Espanjan liittyessä Natoon hän vastusti jyrkästi Nato-jäsenyyttä. Hän oli Madridin kaupunginjohtaja. Sittemmin hän on tullut Naton pääsihteeriksi ja sittemmin hän nimenomaan on ottanut voimakkaan kannan tästä ydinaseriisunnasta [Petri Hurun välihuuto] ja ydinasekieltosopimuksesta. Ja tämä oli minulle se keskeisin sytyke tunnistaa, että silloin, kun Espanja liittyi Natoon, se asetti tämän oman rajoitteensa, jossa Javier Solanan kynänjälki on ollut ratkaisevan tärkeä, ja tämä on iso peruste minulle äänestää tänään kyllä. [Sebastian Tynkkynen: Kirjamainosta kaiken lisäksi vielä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto, kolme minuuttia.

15.05 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Jos niihin muutamiin kysymyksiin, joita edustajilla on ollut, voin vielä tässä yhteydessä vastata.

Edustaja Tavio nosti esiin Turkin kanssa käytävät keskustelut ja muut suhteet Turkkiin. Suomi tietysti myöskin muistuttaa usein siitä, että meidän puheenjohtajuuskaudellamme EU:ssa vuonna 99 olimme kutsumassa Turkkia mukaan tähän EU-prosessiin, ja uskon, että sekin Turkissa hyvin muistetaan.

Edustaja Räsänen nosti esille ulkoministeri Lavrovin tämänpäiväisen kommentin, jossa katsotaan, että Suomella on ollut jo hyvin läheinen yhteistyö Naton kanssa, ja näin varmasti on. Me olemme puolestamme todenneet, että meillä on nyt ja tulevaisuudessa yhteinen raja Venäjän kanssa ja toivomme, että se on rauhallinen raja ja hoidamme hyvin ammattimaisesti suhteemme sen ylitse tässäkin tilanteessa.

Edustajat Tanus ja Eestilä ja monet muut nostivat esille sen kysymyksen, jatkuvatko Suomen hyvät suhteet, meidän hyvä diplomatiamme, meidän rauhantyömme ja siihen liittyvät asiat edelleen, ja varmasti jatkuvat. Suomen ulkopolitiikka ei näissä millään tavalla muutu.

Edustaja Löfström toi esiin Ahvenanmaan tyytyväisyyden siihen, miten suhteita on pidetty sinne tässäkin tilanteessa, ja haluan omasta puolestani kiittää myöskin Ahvenanmaan viranomaisia ja hallintoa. Suhde on ollut erinomainen, ja tämä Ahvenanmaa-kysymys on hyvin otettu huomioon tässä Nato-prosessin yhteydessä.

Edustaja Pauli Kiuru kysyi, mikä on oikea nimi ja nimitys Natolle, mikä liitto se on. Ehdin tässä katsoa Naton omilta sivuilta sen suomenkielisen version, joka heillä myöskin on, ja näillä Naton omilla sivuilla käytetään sanaa ”puolustusliitto”, niin että tälle löytyy ainakin heidän puoleltaan sitten tukea.

Edustaja Yrttiahon kysymyksiin edustaja Tuomioja jo hyvin vastasikin. Haluaisin vain korostaa, että asiat, kuten ydinaseet — tuleeko niitä edes vierailujen yhteydessä Suomeen — tai pysyvät tukikohdat ovat kaikki sellaisia, joista Suomi voi itse päättää. Mitään päätäntävaltaa tässä ei meidän ylitsemme eikä ohitsemme käytetä, ja tällä hetkellä lainsäädäntömmekin tämän estää, kuten on todettu.

Aivan lopuksi haluaisin kiittää edustaja Honkasaloa ja edustaja Laaksoa siitä, kun he nostivat esiin sen eri mielipiteiden arvokkuuden tässä kansalaisten ja kansanedustajien käymässä keskustelussa. Olipa sitten johtopäätös mikä tahansa, on tavattoman tärkeää, että tämä keskustelu on käyty demokraattisesti ja kaikki mielipiteet on tuotu tässä esiin hyvin rakentavassa hengessä. Ja yhdyn kyllä edustaja Laaksoon siinä, että ehkä ei ole kuitenkaan niiden samppanjalasien aika — on sota Euroopassa, ja tämä sota on johtanut meidätkin uudenlaisiin johtopäätöksiin omissa turvallisuusratkaisuissamme, mutta tilanne Euroopassa säilyy äärimmäisen vakavana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

15.08 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Ministerin puheenvuoron jälkeen ei olisi tätä puheenvuoroa enää tarvinnut käyttää. Haluan erikseen myös kiittää edustaja Laaksoa ja edustaja Honkasaloa siitä hyväsävytteisestä keskustelusta, mitä tässä salissa on voitu käydä. Se on ollut erittäin arvokasta.

Tulen äänestämään, kuinka äänestän, mutta sen haluan kuitenkin sanoa, että menemme Ruotsin kanssa yhtä jalkaa, mutta hieman eri tahdissa. Siinä mielessä ydinaseet, joukkojen sijoittaminen — uskallan kyllä sanoa, että meillä pitäisi olla jokin kanta tässä vaiheessa ja pitäisi uskaltaa ainakin sanoa se. Ei meitä, jotka emme halua sitä, saisi sysätä sivuun tässä ratkaisussa, vaan se tulee sitten huomioida totta kai prosessin myötä erittäin merkittävänä kansalaisten ja kansanedustajien mielipiteenä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelun kuluessa on tehty yksi kannatettu kannanotto-ehdotus, joten asiasta on äänestettävä. Lisäksi Ano Turtiainen on tehnyt ehdotuksen, jota ei ole kannatettu, joten se raukeaa kannattamattomana.

Äänestys tapahtuu tässä täysistunnossa tauon jälkeen.

Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan kello 15.25.

Täysistunto keskeytettiin kello 15.10.

———

Täysistuntoa jatkettiin kello 15.25.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan kello 15.10 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä.

Keskustelussa on Markus Mustajärvi Johannes Yrttiahon kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy kannanoton, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Markus Mustajärven ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 188, ei 8; poissa 3 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selontekojen VNS 1/2022 vp ja VNS 3/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

_____

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat! Pyydän, että salissa rauhoitutaan taas keskittymään muihin asioihin. Muut kuin näihin käsiteltäviin asioihin liittyvät keskustelut pyydän käymään tuolla salin ulkopuolella.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2022 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 4/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt pyydän, että muut keskustelut menevät salin ulkopuolelle. — Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 4/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.28 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (esittelypuheenvuoro): No niin, arvoisa puhemies, palataan sitten arkisten asioiden äärelle. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:ää siten, että jatkossa työ- ja elinkeinotoimiston on mahdollista tarjota yritykselle maksutonta valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Tavoitteena on madaltaa etenkin yksinyrittäjien ja mikroyritysten rekrytointikynnystä ja nostaa sitä kautta työllisyysastetta. Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Tämä valmennus on tarkoitettu ensisijaisesti siitä eniten hyötyville kasvuhakuisille yksinyrittäjille ja mikroyrityksille. Valmennuksen tarjoaminen on kuitenkin mahdollista

myös muille kuin yksinyrittäjille ja mikroyrityksille, jos yrityksen katsotaan hyötyvän tarjottavasta valmennuksesta. Valiokunta kannattaa ehdotettua muutosta ja pitää uusien työpaikkojen syntymisen vuoksi tärkeänä, että yrityksiä tuetaan jo niiden kasvun alkuvaiheessa.

Yrittäjän rekrytointiosaamista kehittämällä madalletaan kynnystä työllistää henkilöitä nimenomaan työsuhteeseen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että palvelun toteuttamista osana työ- ja elinkeinopalveluja seurataan ja että palvelun vaikuttavuudesta tehdään erillinen arviointiesitys.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Tämä mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja edustaja Taimela, olkaa hyvä.

15.30 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Näin, että siellä oli edustajakollega Satonen ensiksi, mutta hän oli näköjään peruuttanut puheenvuoronsa.

Ihan lyhyesti tästä esityksestä:

Elikkä hallitus tekee ja on tehnyt joka päivä töitä mahdollisimman korkean työllisyysasteen eteen. Tavoitteen pitää olla se, että kaikilla, jotka töihin pystyvät, niitä haluavat ja hakevat, on myös töitä.

Tässä esityksessä, joka saavutti myös valiokuntatyössä yksimielisen mietinnön, muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettavaa lakia, niin kuin meidän valiokunnan puheenjohtaja totesi. Jatkossa työ- ja elinkeinotoimiston on mahdollista tarjota yritykselle maksutonta valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Nopeasti ajateltuna kyseessä on nyt laki, jonka olisi pitänyt olla mielestäni käytössä jo vuosia.

Valmennus on tarkoitettu ensisijaisesti siitä eniten hyötyville kasvuhakuisille yksinyrittäjille ja mikroyrityksille eli juuri heille, joiden on myös haastavaa panostaa itse taloudellisesti erilaisissa rekrytointitarpeissaan. Yrittäjän rekry-osaamista kehittämällä madalletaan kynnystä työllistää henkilöitä nimenomaan työsuhteeseen.

Valiokunnassa totesimme, että on tärkeää, että laki antaa mahdollisuuden valmennuksen tarjoamiseen myös laajemmin, jos yrityksen katsotaan hyötyvän tarjottavasta valmennuksesta, ja tämähän on ainut oikea tapa ja tyyli. Koska tavoite on auttaa yrityksiä, lain tavoitteita ja palvelun vaikuttavuutta pitää seurata, ja niin kuin valiokunnassa totesimme, tehdä siitä myös myöhemmin erillinen arviointiselvitys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.32 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Hallitus on ylipäätänsä pyrkinyt vahvistamaan työllisyyttä tukemalla ihmisiä töihin ja työntekoon. Meillä on erilaisia kuntakokeiluja, joiden tarkoituksena on auttaa ihmisiä töihin ja sitä kautta löytää koulutus-, harjoittelutai työpaikka, ja tästä on paljon hyviä tuloksia. Meidän työttömyyshän on koko ajan vähentynyt ja työllisyysaste on vahvistunut tämän hallituskauden aikana, kun meidän politiikka on ollut työttömiä tukevaa ja työntekoon kannustavaa.

Tärkeää on, että nyt myös valiokunta hyväksyy yksimielisenä tämän esityksen, jossa myös tuetaan yksinyrittäjiä ja näitä mikroyrittäjiä, kuten valiokunnan puheenjohtajakin toi esiin, eli tarjotaan yrityksille valmennuksia ja tukea, joilla he voivat sitten työllistää ja sitä kautta meidän työllisyyttä vahvistaa.

Tämä on hyvä ja oikeastaan aika pieni muutos tähän mutta tärkeä ja oikeansuuntainen. Hienoa, että nyt valiokunta saa tämän eteenpäin ja tätä kautta voidaan myös vahvistaa meidän työllisyyttä entisestään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

15.33 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Kun ei voi käsiänsä taputtaa täällä, niin ei voi muuta kuin kuitenkin nähdä sen, että nyt tämä hallitus tekee juuri niitä toimenpiteitä, joita olisi tarvinnut tehdä jo edellisissä ja sitä edellisissä hallituksissa: tukee työnantajia, niitä mikroyrityksiä ja niiden rekrytoinnin sulavoittamista ja nimenomaan sitä, että asiantuntemusta voidaan lisätä koulutuksella. Paljon muutakin olisi pitänyt tehdä jo aikoja sitten, vaikkapa niin, että tämä paikallisen sopimisen kinastelu olisi ollut enemmänkin paikallisen sopimisen opastamista sinne työnantajapuolelle. Riitelemme turhaan asioista, joita voitaisiin tällä tavoin edistää niin, että työmarkkinoita kehitetään myös täältä valtiovallan puolelta niin, että annetaan osaamista yrittäjille siinä, kuinka työsuhdeasioita hoidetaan. Tässä esityksessä nimenomaan rekrytointia hoidetaan ja siihen tuodaan sitä tarpeellista osaamista. Tämä on erityisen tärkeä ensimmäinen askel siihen suuntaan, jota ei ole vielä huomattukaan, mutta tämä on merkitykseltään tärkeä. Haluaisinkin, että tästä enemmän voitaisiin julistaa, kuinka tärkeä askel koko työelämäkentälle on, että eduskunnassa tehdään päätös hallituksen esityksestä, että tuomme yrittäjille enemmän tukitoimia, jotta työelämä voi paremmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

15.35 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hyvä, ja se on valiokunnassa yksimielisesti hyväksytty. On totta, että meillä on aikamoinen kynnys siirtyä yksinyrittäjästä työnantajaksi. Toki kaikki yksinyrittäjät eivät haluakaan työnantajaksi, koska osa heistä haluaa ikään kuin elättää itsensä omalla työllään ja on tyytyväinen siihen. Mutta paljon on myös niitä, jotka haluaisivat, mutta se kynnys on iso, koska se tuo mukanaan yrittäjäriskin merkittävällä tavalla, jos rekrytointi ei onnistu tai tulee sairastumisia tai muita asioita, jolloin sitten pienyrittäjä joutuu... Hänen riskinsä on, totta kai, paljon suurempi, jos palkkaa yhden ihmisen, kuin sen, jolla on vaikka 100 henkeä töissä. Yhtä ihmistä kohden se riski on tietysti suurempi. Mutta on totta myös, että siihen tarvitaan tällaista neuvontaapua kaikkien niitten prosessien kanssa selviämisessä. Osalla jo pelkästään se tuottaa haasteita, ja sen takia tämä esitys on hyvä, eli tätä on helppo kannattaa.

Sen sijaan siitä en voi olla kyllä samaa mieltä edustajien Nurminen ja Myllykoski kanssa, että tämä hallitus olisi erityisesti kunnostautunut tässä työllisyydenhoidossa. Kyllä pikemminkin on niin päin, että tässä on päätöksiä siirretty toinen toisensa jälkeen, on perustettu erilaisia kolmikantatyöryhmiä, jotka eivät ole saaneet käytännössä mitään aikaan. Työllisyyden kannalta ainoa merkittävä päätös, jonka tämä hallitus on kyennyt tekemään,

on ollut tämä yli 55-vuotiaiden paketti, joka on parasta aikaa valiokunnan käsittelyssä. Sitten on tällaisia yksittäisiä pieniä, kuten tämä. Työllisyysvaikutus lienee aika vähäinen, mutta on se oikeaan suuntaan, niin että sille haluan antaa kyllä tunnustuksen. Mutta kyllähän todelliset kysymykset ovat siellä, että lähdetään kannustinloukkuja purkamaan, tehdään se paikallinen sopiminen, ulotetaan se myös pienempiin ja keskisuuriin yrityksiin, ja sitä kautta me löydetään oikeasti apuja tähän työvoimapulaan ja saadaan työllisyyden taso nostettua pohjoismaiselle tasolle. Otetaan vain oppia siitä, mitä esimerkiksi Ruotsi ja Tanska ovat tehneet, niin niillä päästään kyllä pitkälle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.37 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! On tietenkin hyvä, että tuetaan yrittäjyyttä siinä mielessä, että on helpompi palkata sinne työvoimaa. Ja tämä on yksi toimenpide, mitä nyt tässä hallitus on esittämässä — ihan hyvä niin.

Ja muutenkin pitäisi tukea vielä enemmän sitä, että yritykset pystyisivät palkkaamaan työntekijöitä. Varsinkin sen ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on monelle aika hankalaa: mietitään, miten se palkataan, jos tarvitsee maksaa kaikenlaisia maksuja, tulee maksettavaksi veroasioita ja muita. Ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on monelle pienyrittäjälle ongelma. Se mietityttää kyllä kovasti, ja siihen tarvitaan kyllä varmasti tukea myös jatkossa.

Toisaalta haluaisin nostaa esille myös nämä oppisopimuskoulutusasiat. Toivoisin kyllä, että näihin kiinnitettäisiin vielä enemmän huomiota. Välttämättä se oppisopimuskoulutus ei olisi ihan hirveän kaukana työpaikasta. Mutta näitä kannattaisi harkita: kaikki eivät välttämättä halua koulunpenkille vaan nimenomaan käytännön kautta oppia ammattiin. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 59/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden valtiovarainministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 90/2021 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 7/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 90/2021 vp sisältyvät 1.—24. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 25. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain 5 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 9/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 39/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.5.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen